

**МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ**

Кафедра «Економіка підприємств транспорту»

Н. І. Богомолова, М. М. Андрієнко

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Методичні вказівки
до проведення практичних занять і самостійної роботи
для студентів спеціальності 8.050106 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання

Київ – 2009

УДК 338.45

Богомолова Н.І., Андрієнко М.М. Економічна діагностика підприємств транспорту: Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи для студентів спеціальності 8.050106 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання – К.: ДЕТУТ. – 2009. – 88 с.

Видання призначене для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання; особлива увага приділена порядку проведення практичних занять і розв'язання задач; запропоновано тематику рефератів, тестові завдання, задачі для самостійного розв'язку; наведено перелік рекомендованої літератури, зразок титульного аркуша та вихідні дані для виконання контрольної роботи.

Розглянуто на засіданні кафедри «Економіка підприємств транспорту» 14 жовтня 2009 р., протокол № 2 та на методичній комісії факультету економіки і менеджменту, протокол № 2 від 27 жовтня 2009 р.

Укладачі: Н. І. Богомолова, канд. екон. наук, доцент;
М. М. Андрієнко, ст. викладач.

Рецензенти: В. П. Ільчук, доктор екон. наук, проф.;
М. М. Сергієнко, канд. екон. наук, доцент.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
1. Методичні вказівки до практичних занять	5
2. Завдання для самостійного вивчення курсу і методичні вказівки щодо виконання та оформлення самостійної роботи. ..	14
2.1. Загальні відомості.....	14
2.2. Завдання на самостійну роботу.....	16
2.3. Теоретичні індивідуальні завдання.....	23
2.4. Теоретичні питання до контрольної роботи.....	25
3. Розрахункові завдання	28
3.1. Методичні вказівки щодо розв'язання задач.....	28
3.2. Завдання контрольної роботи.....	41
3.3. Основні тестові завдання.....	60
4. Підсумковий контроль знань	79
4.1. Контрольні заходи.....	79
4.2. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	80
4.3. Порядок і критерії оцінювання знань студентів.....	81
5. Список рекомендованої літератури	84
<i>Додаток</i>	88

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни «Економічна діагностика підприємств транспорту» є формування економічних знань у студентів спеціальності «Облік і аудит» щодо використання методичного апарату та інструментарію для визначення стану підприємства. Ці знання будуть корисними під час написання магістерської роботи і в подальшому можуть використовуватися з метою облікової та планово-аналітичної роботи на підприємствах.

Вивчення курсу «Економічна діагностика підприємств транспорту» є важливою частиною підготовки фахівців галузі, сприяє всебічному розвитку та поглибленню економічного мислення майбутніх бухгалтерів і аудиторів. Дисципліна вивчає галузь із точки зору відносин, що виникають у процесі транспортного виробництва, досліджує прояви об'єктивних економічних законів, а також закономірностей функціонування залізничного транспорту як сфери матеріального виробництва.

Опанування теоретичними знаннями та навичками при вивченні дисципліни дозволить фахівцям на виробництві грамотно вирішувати комплекс організаційно-економічних, технологічних завдань, вивчати і використовувати нові методи постачання на залізницях України. У цьому розумінні важливого значення набуває методичне забезпечення самостійного вивчення курсу. Методичні вказівки щодо вивчення дисципліни складаються з варіантів контрольної роботи з подальшим розкриттям змісту самостійного опрацювання, характеру і порядку представлення результатів індивідуальної роботи, деталізовані питання практичних занять, критерії атестаційної оцінки, перелік рекомендованої літератури.

За кожною темою студентам пропонуються конкретні питання з посиланням на декілька літературних джерел і виконанням практичних завдань. Для кращого засвоєння матеріалу та вивчення теоретичних і практичних питань у самостійному режимі без залучення додаткових видань до кожної задачі розрахункової частини подано методичні рекомендації щодо здійснення розрахунків та узагальнення результатів. Для забезпечення самостійного вирішення по більшості задач пророблено декілька варіантів вихідних даних. Індивідуальний підхід проводиться за рахунок наведення по кожній темі низки рефератів, що забезпечує не тільки загальне, а й поглиблене ознайомлення з дисципліною.

Програма курсу орієнтована на ринкові умови господарювання і використання міжнародного досвіду функціонування транспорту.

1. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Плани проведення практичних занять побудовані таким чином.

За кожним із занять визначено:

- перелік питань за темою заняття, які пропонуються для обговорення, деякі з них деталізуються за допомогою рефератів, що за бажанням або за призначенням викладача виконуються студентами групи;
- посилання на джерела, що містять відповіді на поставлені запитання та можуть бути використані при виконанні рефератів. Саме ці джерела студент повинен самостійно опрацювати перед заняттям.

Змістовний модуль 1. «Економічна діагностика в системі конкурентоспроможності транспортного підприємства»

Практичне заняття «Предмет і завдання курсу»

ПЛАН

1. Сутність економічної діагностики, її завдання та етапи.
2. Види діагностики.
3. Методи дослідження в діагностиці.
4. Методичний апарат і організація комп'ютерної діагностики.

Тематика рефератів

1. Характеристика дослідження в діагностиці транспортного підприємства.
2. Взаємозв'язок економічного аналізу та економічної діагностики.
3. Дослідження етапів економічної діагностики транспортного підприємства.
4. Напрями організації комп'ютерної діагностики.
5. Характеристика груп дослідження в економічній діагностиці.

Питання для самостійної роботи

1. Місце діагностики в системі управління транспортним підприємством.
2. Експертні методи. Метод Дельфі.
3. Дослідження спеціальних діагностичних методів.

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22, 28 – 32, 37, 39, 40, 43, 45 – 48, 50, 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика конкурентного середовища транспортного підприємства»

ПЛАН

1. Завдання, сутність і особливості проведення діагностики конкурентного середовища транспортних підприємств.
2. Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища транспортного підприємства.
3. Діагностика сильних і слабких сторін транспортного підприємства в умовах конкуренції.

Тематика рефератів

1. Значення та вплив потенційних конкурентів на транспортне підприємство.
2. Модель М. Портера: характеристика та склад.
3. Характеристика портрета споживачів транспортної продукції.
4. Вплив постачальників на роботу транспортного підприємства.
5. Сильні та слабкі сторони транспортного підприємства: характеристика та аналіз.

Питання для самостійної роботи

1. Аналіз імовірності входження підприємства в транспортну галузь.
2. Економічні можливості постачальників ресурсів для транспортних підприємств.

Дискусійні питання

1. Який вплив має зовнішнє середовище на діяльність роботи підприємства залізничного транспорту?
2. Навіщо потрібно складати паспорт споживача при діагностиці конкурентного середовища на транспорті?
3. У чому полягає діагностика ринку робочої сили на підприємствах різних видів транспорту?
4. Чи потрібно для діагностики конкурентного середовища складати карту стратегічних груп?
5. Навіщо проводиться оцінка сильних і слабких сторін транспортного підприємства в конкурентній боротьбі?
6. Які сильні і слабкі сторони притаманні більшості підприємств на транспорті у сучасних умовах господарювання?

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика стратегічного протистояння підприємств-конкурентів на транспортному ринку»

ПЛАН

1. Сутність стратегічного протистояння та методологічні особливості його оцінки.
2. Стратегічне протистояння підприємств-конкурентів на транспорті та характеристика етапів його досягнення.
3. Розробка стратегії підприємства залізничного транспорту.
4. Реалізація, контроль і діагностика стратегії підприємства залізничного транспорту.

Тематика рефератів

1. Стратегічний вибір підприємства: аспекти та особливості.
2. Розробка стратегічного плану підприємств різних видів транспорту.
3. Проведення аналізу ринкової ситуації.
4. Характеристика та необхідність моделі «Товар – ринок».
5. Характеристика і необхідність моделі Бостонської консалтингової групи.
6. Стратегічне поле бізнесу на транспорті: поняття та склад.

Питання для самостійної роботи

1. Діагностика стратегічного напрямку діяльності підприємств залізниці.
2. Фактори сильних та слабких сторін підприємств залізниці.

Дискусійні питання

1. Яка найактуальніша проблема існує для підприємств різних видів транспорту в сучасних умовах господарювання?
2. Чи потрібно на сьогодні стратегічне протистояння транспортних підприємств?
3. Яка стратегія домінує на сучасних підприємствах транспорту?
4. Чи потрібно проводити контроль і оцінку стратегії? Обґрунтуйте відповідь.
5. Що дає діагностика аналізу ринкової ситуації транспортного ринку?
6. Проаналізуйте, що належать до сучасного макрооточення підприємств на транспорті.
7. Чи сумісна стратегія з можливостями підприємств різних видів транспорту?
8. Який ступінь ризику припускає сучасне транспортне підприємство в умовах ринкової економіки?

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика конкурентоспроможності транспортного підприємства»

ПЛАН

1. Конкурентоспроможність транспортного підприємства: сутність, форми, методи й переваги. Ринкова конкурентоспроможність.
2. Моделі та методи дослідження конкурентоспроможності підприємства.
3. Комплексна оцінка конкурентного статусу підприємств залізниці.
4. Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників на транспорті.

Тематика рефератів

1. Конкуренція: поняття, особливості та форми.
2. Характеристика й типи конкурентної переваги підприємств різних видів транспорту.
3. Ринкова конкурентоспроможність за сучасних умов.
4. Особливості та необхідність SWOT-аналізу та моделі Мак-Кінсі.
5. Конкурентний статус сучасних транспортних підприємств.

Питання для самостійної роботи

1. Еволюція поглядів щодо джерел конкурентних переваг.
2. Методичні аспекти визначення конкурентного статусу.
3. Методичні підходи до порівняння суперників на транспортному ринку.

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика конкурентоспроможності послуг транспортних підприємств»

ПЛАН

1. Конкурентоспроможність послуг: сутність і особливості оцінки.
2. Процедура оцінки конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства.
3. Зведена оцінка конкурентоспроможності послуг і конкурентоспроможності підприємства.

Тематика рефератів

1. Характеристика і склад тарифів на перевезення.

2. Інформаційна база оцінки конкурентоспроможності транспортних послуг.
3. Конкурентоспроможність транспортної продукції: особливості визначення та відмінності від інших видів продукції.
4. Якість і конкурентоспроможність транспортної продукції: аспекти спільних і відмінних рис.

Питання для самостійної роботи

1. Особливості вибору аналогів зразків транспортних послуг за якісними показниками.
2. Методичні підходи до аналізу конкурентоспроможності транспортної продукції.

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Змістовний модуль 2. «Різновиди економічної діагностики»

Практичне заняття

«Управлінська діагностика на транспортному підприємстві»

ПЛАН

1. Сутність, склад і типи управлінської діагностики.
2. Організація управлінської діагностики підприємства.
3. Управління персоналом як складова управлінської діагностики.

Тематика рефератів

1. Проведення управлінської діагностики в сучасних умовах господарювання.
2. Управління поведінкою персоналу. Оцінка та стимулювання поведінки.
3. Методи ефективного управління персоналом на сучасному етапі.
4. Профорієнтація, навчання та перекваліфікація персоналу.

Дискусійні питання

1. Чи має місце управлінська діагностика у ринкових умовах?
2. Що потрібно для ефективної організації управлінської діагностики?
3. Поясніть значення інструментів управлінської діагностики в сучасних умовах господарювання.

4. Як здійснюється управління персоналом на сучасних транспортних підприємствах?
5. Яка альтернатива відділу кадрів?
6. Сучасна система управління персоналом.
7. Який досвід іноземних підприємств використовується з метою ефективного управління на підприємствах?

Питання для самостійної роботи

1. Систематизація інформації для управлінської діагностики.
2. Оцінка та вплив людських чинників на процес управління.
3. Ефективність використання процесу управління.

Література: 6 – 8, 10 – 11, 14, 16 – 18, 20 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 52 – 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика майна і ринкова ціна підприємства»

ПЛАН

1. Транспортне підприємство як майновий комплекс.
2. Методи оцінки майна підприємства.
3. Інформаційна база діагностики вартості майна і ринкової ціни підприємства.

Тематика рефератів

1. Економічний склад та характеристика майна підприємства.
2. Часткові та узагальнені показники діагностики майна.
3. Алгоритм оцінки вартості землі.
4. Поняття та характеристика гудвілу.

Питання для самостійної роботи

1. Діагностика витратної оцінки майна підприємства.
2. Проблеми ринкової оцінки майна.
3. Прогнозування грошових потоків.

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика виробничого потенціалу підприємства»

ПЛАН

1. Сутність і елементи виробничого потенціалу транспортного підприємства.
2. Методика діагностики виробничого потенціалу.
3. Моделювання та оцінка виробничого потенціалу підприємства.
4. Діагностика виробничої потужності як складової виробничого потенціалу.

Тематика рефератів

1. Характеристика та склад виробничого потенціалу транспортного підприємства.
2. Стан використання виробничих потужностей на підприємствах транспорту.
3. Моделювання виробничого потенціалу транспортного підприємства на перспективу.
4. Елементи виробничого потенціалу та їхні особливості на транспорті.

Питання для самостійної роботи

1. Діагностика загальних концепцій виробничого потенціалу підприємства.
2. Методичні підходи до оцінки техніко-організаційного рівня транспортного підприємства.
3. Прогнозування виробничого потенціалу транспортного підприємства.

Література: 1 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 34, 36 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66 – 70.

Практичне заняття

«Фінансова діагностика транспортного підприємств»

ПЛАН

1. Діагностика фінансових результатів діяльності транспортного підприємства.
2. Діагностика фінансового стану підприємства.
3. Організація фінансової діагностики. Фінансова стратегія.

Тематика рефератів

1. Формування загального фінансового результату в умовах ринкової економіки.
2. Можливості оцінки прогнозу прибутку.
3. Аналіз складу та структури прибутку в динаміці на транспортному підприємстві.

4. Можливості виявлення і кількісний вимір факторів, що формують прибуток.
5. Діагностика резервів росту прибутку підприємства. Розробка рекомендацій з найбільш ефективного формування та використання прибутку.
6. Методика проведення діагностики фінансового стану підприємства.
7. Фінансова стратегія підприємства в сучасних умовах господарювання.

Питання для самостійної роботи

1. Прогнозування моделі майбутнього фінансового стану підприємства.
2. Діагностика життєвого циклу підприємства.
3. Порівняльна оцінка результатів фінансово-господарської діяльності.

Література: 1 – 8, 11, 14, 16 - 18, 21 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

Практичне заняття

«Діагностика економічної безпеки та економічної культури транспортного підприємства»

ПЛАН

1. Сутність та основні складові діагностики економічної безпеки підприємства на транспорті.
2. Оцінка економічної безпеки транспортного підприємства.
3. Діагностування економічної безпеки транспортного підприємства і держави.
4. Економічна безпека та ризик.
5. Економічна культура підприємства.
6. Стратегія і культура підприємства.

Тематика рефератів

1. Економічна безпека сучасних транспортних підприємств.
2. Запровадження передового досвіду економічної безпеки закордонних підприємств.
3. Взаємозв'язок ризику та безпеки.
4. Можливості досягнення необхідного рівня економічної безпеки підприємства.
5. Фінансова та інтелектуальна безпека підприємства.

6. Прояви культури транспортного підприємства в сучасних умовах господарювання.
7. Модель поведінки працівника: характеристика, склад і необхідність.
8. Стратегічна культура транспортного підприємства.
9. Закордонний досвід економічної культури підприємства.
10. Економічна та соціальна культури, їхній взаємозв'язок.

Дискусійні питання

1. Яка існує система норм і цінностей підприємства на транспорті в сучасних умовах господарювання?
2. Чи важлива на сьогодні економічна культура на транспортному підприємстві?
3. У чому полягає вплив особистої культури людини на її працездатність?
4. Чи існує взаємозв'язок стратегічного планування підприємства та його культури?
5. Чи повинно керівництво транспортного підприємства проявляти культурні здібності?

Питання для самостійної роботи

1. Поняття економічної безпеки за різними ознаками.
2. Ідентифікація поточної зони функціонування підприємства.
3. Застосування економіко-математичних методів при діагностиці економічної безпеки.
4. Визначення та діагностика проблем конфліктів.
5. Оцінка продуктивності творчої праці.
6. Діагностика контролю дій і контролю результатів.

Література: 6 – 8, 11, 14, 16, 22 – 32, 36 – 37, 39 – 40, 43, 45 – 48, 50, 55, 58 – 59, 62 – 64, 66.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні відомості

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу і основою пізнавальної діяльності студента.

Метою самостійного вивчення курсу є засвоєння знань про використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для визначення стану транспортного підприємства.

Освоєння курсу відповідно до програми передбачає самостійне опрацювання студентом літературних джерел, вивчення та узагальнення матеріалів теоретичних питань, виконання практичних розрахунків за індивідуальними завданнями.

Навчальні завдання за кожною темою (*тематичні навчальні завдання*) містять перелік питань згідно з програмою курсу та планом проведення практичних занять, список літературних джерел.

Тематичними навчальними завданнями для самостійного вивчення курсу є методичні вказівки до практичних занять.

Викладач курсу спрямовує і контролює самостійну роботу студента за тематичними завданнями, встановлює час консультацій і термін виконання самостійної роботи за кожною темою курсу.

З метою поглиблення вивчення теоретичного і практичного матеріалу студент відпрацьовує *індивідуальні завдання*.

Індивідуальна робота студентів денної та заочної форм навчання дещо відрізняється.

Для студентів *стаціонару* індивідуальна робота полягає у підготовці реферату і вирішенні задач за варіантами завдань.

У **рефераті** тезисно окреслюється сутність і виявляються основні напрями вирішення проблем, тематично спрямованих на отримання додаткових, поглиблених знань з курсу. Тематика рефератів охоплює питання, що залишилися поза увагою лекційного викладання та практичних розрахунків, передбачених сукупністю задач.

Вирішення **задач за варіантами завдань** є обов'язковим, але рекомендується до виконання. Завдання цієї складової самостійного опрацювання навчальної дисципліни – набути власних навичок здійснення розрахунків.

Рекомендаційний характер виконання розрахунків за варіантами пов'язаний з обмеженістю часу (в т. ч. поза аудиторного) та значною загальною трудомісткістю роботи.

Студенти *заочної форми навчання* у межах індивідуального відпрацювання навчальної дисципліни виконують **контрольну роботу**, яка включає теоретичну та розрахункову частини.

Теоретична частина за змістом і методикою виконання відповідає підготовці рефератів, окрім цього містить додаткове теоретичне запитання з переліку матеріалів лекційного курсу стаціонару, які у зв'язку з обмеженістю аудиторних годин не висвітлюються при проведенні лекцій і практичних занять на заочному відділенні.

Розрахункова частина полягає у вирішенні за індивідуальними завданнями комплексу задач. У зв'язку з нормативною обмеженістю обсягу контрольної роботи у розрахунковій частині рекомендується виконувати три завдання. Подібна вимога дозволяє скоротити обсяг розрахунків і забезпечує ознайомлення з різними специфічними аспектами процесу визначення економічних показників.

Контрольну роботу можна виконувати згідно з даними методичними вказівками, тоді задачі розрахункової частини обираються за номерами відповідно до рекомендованого переліку. Або може бути використане окреме видання – методичні вказівки до виконання контрольної роботи за курсом.

По суті, індивідуальна праця студентів денної та заочної форм навчання відрізняється не за змістом, а за строками виконання та формою надання матеріалів самостійної роботи.

Підготовка рефератів, розрахункових завдань і контрольних робіт – один з етапів вивчення курсу «Економічна діагностика підприємств транспорту». Його метою є забезпечення опанування майбутніми фахівцями навичок економічної діагностики для забезпечення ефективного управління підприємством.

Перелік питань письмової самостійної роботи виходить за межі лекційних планів і планів практичних занять. Це питання, що містить програма курсу, але відповідних матеріалів не розглянуто в процесі аудиторного навчання.

При виконанні письмової самостійної роботи студент повинен показати вміння користуватися нормативними документами, літературними джерелами, узагальнювати матеріали, формулювати обґрунтовані висновки і рекомендації.

2.2. Завдання на самостійну роботу

Етапність виконання самостійної роботи:

- 1) вибір теми;
- 2) складання плану реферату або контрольної роботи;
- 3) підбір літературних джерел;
- 4) вивчення спеціальної літератури за тематикою завдань реферату, теоретичної частини контрольної роботи;
- 5) підбір і вивчення додаткової літератури за тематикою завдань реферату, теоретичної частини контрольної роботи (поточних матеріалів, які опубліковані в журналах, газетах тощо);
- 6) підбір практичного і статистичного матеріалу та його обробка;
- 7) виконання розрахунків по завданнях розрахункової частини контрольної роботи, комплексної розрахункової роботи;
- 8) написання та оформлення реферату, комплексної розрахункової та контрольної робіт;
- 9) підготовка доповіді до захисту реферату (контрольної роботи).

Вибір теми самостійної роботи здійснюється виходячи з наступних положень.

Тема реферату обирається студентом із переліку тем самостійно або за допомогою викладача.

Тема теоретичної частини контрольної роботи обирається згідно з двома останніми цифрами шифру залікової книжки студенту, але може корегуватися або замінюватися за узгодженням із викладачем.

Розподіл варіантів за двома останніми цифрами залікової книжки студента наведено в табл. 3.1.

При виборі теми реферату і теоретичної частини контрольної роботи необхідно враховувати науково-дослідні інтереси студента й актуальність теми для практичної діяльності. Студент може також запропонувати свою тему, при цьому вона повинна мати теоретичне або практичне значення для конкретного транспортного підприємства, галузі або економіки України. Важливо, щоб тема реферату була пов'язана з темою дослідження майбутньої дипломної або магістерської роботи студента.

Обравши тему, необхідно визначити мету й об'єкт дослідження. Це допоможе встановити сукупність завдань, які потрібно вирішити при підготовці реферату або при написанні теоретичної частини контрольної роботи.

Мета – закріплення теоретичних знань із курсу «Економічна діагностика підприємств транспорту», поглиблене вивчення і розробка окремих проблем, систематизація, узагальнення та підготовка на цій основі пропозицій галузевого організаційно-економічного характеру.

Після визначення мети і завдань дослідження студент складає *план* реферату або теоретичної частини контрольної роботи.

Реферат або контрольна робота складається із:

- титульного аркуша затвердженої форми;
- змісту;
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Вступ уміщує коротку характеристику теми, її актуальність, завдання, які необхідно виконати для розкриття теми (дослідження загальних відомостей, оцінка специфічних характеристик, систематизація практичних рекомендаційних матеріалів щодо економічної діагностики), джерела, які необхідно використати для виконання завдань, перелік основних економічних категорій.

Основна частина складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починається з нової сторінки й уміщує матеріал по одному з поставлених завдань. Наприкінці кожного розділу формулюються висновки, що дає можливість вивільнити загальні висновки від незначних подробиць.

Відповіді не повинні дублювати текст підручника або іншого джерела. Студенту необхідно повною мірою виявити свої загальноекономічні та специфічні знання. Разом з тим, не рекомендується давати однозначні відповіді без належних пояснень.

Пояснювальні матеріали повинні містити критичну оцінку літературних джерел, практичного й теоретичного досвіду з питань економіки транспорту і характеризувати ступінь самостійного узагальнення та індивідуальної підготовки студентів.

Комплексні розрахункові завдання за курсом і розрахункова частина контрольної роботи оформляються у вигляді розв'язку задач відповідно до методичних рекомендацій та наведених прикладів. Усі розрахунки, які обґрунтовують цифрові дані, треба виконувати з точністю до 0,001, а при переведенні у відсотки – до 0,1. Вони повинні бути складовою частиною роботи.

Таблиця 2.1

Варіанти завдань

Дві останні цифри шифру	Варіант теоретичної частини	Варіант розрахункової частини (номери задач)	Дві останні цифри шифру	Варіант теоретичної частини	Варіант розрахункової частини (номери задач)
01 51	1	1, 7, 13, 19, 25, 31	26 76	26	1, 11, 17, 21, 29, 36
02 52	2	2, 8, 14, 20, 26, 32	27 77	27	2, 12, 18, 22, 30, 34
03 53	3	3, 9, 15, 21, 27, 33	28 78	28	3, 10, 13, 23, 25, 35
04 54	4	4, 10, 16, 22, 28, 34	29 79	29	4, 9, 18, 24, 26, 31
05 55	5	5, 11, 17, 23, 29, 35	30 80	30	5, 7, 13, 19, 27, 32
06 56	6	6, 12, 18, 24, 30, 36	31 81	31	6, 8, 14, 20, 28, 33
07 57	7	1, 8, 13, 15, 27, 32	32 82	32	1, 9, 15, 21, 29, 34
08 58	8	2, 7, 16, 19, 25, 31	33 83	33	2, 10, 16, 22, 30, 35
09 59	9	3, 8, 13, 20, 26, 32	34 84	34	3, 11, 17, 23, 29, 36
10 60	10	4, 9, 14, 21, 27, 33	35 85	35	4, 12, 18, 24, 25, 36
11 61	11	5, 10, 15, 22, 28, 34	36 86	36	5, 11, 13, 19, 26, 31
12 62	12	6, 11, 16, 23, 29, 35	37 87	37	6, 7, 13, 20, 27, 32
13 63	13	1, 12, 17, 24, 30, 36	38 88	38	1, 8, 14, 21, 28, 33
14 64	14	2, 9, 15, 18, 29, 31	39 89	39	2, 9, 15, 22, 29, 34
15 65	15	3, 7, 13, 22, 30, 32	40 90	40	3, 10, 16, 23, 30, 35
16 66	16	4, 8, 14, 19, 25, 33	41 91	41	4, 11, 17, 24, 28, 36
17 67	17	5, 9, 15, 20, 26, 34	42 92	42	5, 12, 18, 19, 27, 36
18 68	18	6, 10, 16, 21, 27, 35	43 93	43	6, 12, 13, 20, 25, 31
19 69	19	1, 11, 17, 22, 28, 36	44 94	44	1, 6, 14, 21, 26, 32
20 70	20	2, 12, 18, 23, 29, 33	45 95	45	2, 12, 15, 22, 27, 33
21 71	21	3, 7, 17, 24, 30, 31	46 96	46	3, 11, 16, 23, 28, 34
22 72	22	4, 7, 13, 19, 25, 32	47 97	47	4, 10, 17, 24, 29, 35
23 73	23	5, 8, 14, 20, 16, 33	48 98	48	5, 9, 18, 21, 30, 36
24 74	24	6, 9, 15, 19, 27, 34	49 99	49	6, 8, 13, 19, 26, 31
25 75	25	1, 10, 16, 20, 28, 35	50 00	50	2, 7, 14, 20, 25, 34

Комплексні розрахункові завдання за курсом та розрахункова частина контрольної роботи оформляється у вигляді розв'язку задач відповідно до методичних рекомендацій та наведених прикладів. Всі розрахунки, які обґрунтовують цифрові дані, треба виконувати з точністю до 0,001, а при переведенні у відсотки – до 0,1. Вони повинні бути складовою частиною роботи.

Наприкінці кожної задачі за результатами розрахунків, виконаних згідно з варіантом індивідуального завдання, та з позначенням розміру отриманих даних, робляться висновки. У висновках студенту необхідно повною мірою виявити свої знання й досвід практичної роботи. Не рекомендується робити однозначні висновки без належних пояснень.

Загальні висновки вміщують найважливіші результати, отримані по кожному завданню, а також рекомендації щодо подальшого розвитку розглянутих проблем.

Список використаних джерел містить лише ті джерела, які були безпосередньо використані при написанні реферату або теоретичної частини контрольної роботи.

До підготовки реферату, виконання розрахункової та контрольної робіт студент повинен *вивчити необхідну літературу*: спеціальні й додаткові джерела, законодавчі й нормативні документи, конспект лекцій. Деякі пояснення і стисле викладення питань, які розглядаються в розрахункових завданнях, даються в методичних вказівках. До розв'язання кожної задачі треба приступати тільки після ознайомлення з ними.

Підбір і вивчення літератури є процесом творчого засвоєння поставлених питань. Вивчати літературні джерела треба починати від популярних і до монографічних, наукових статей та ін. Доцільно спочатку опрацювати підручники, навчальні посібники, а потім нормативно-законодавчі документи, теоретичні розробки, статті тощо.

У процесі роботи над літературними джерелами необхідно виділити основне у прочитаному, ретельно розібратися в термінології, записати питання, які виникають під час роботи з літературою.

Для написання самостійної роботи треба використовувати фактичний матеріал транспортного підприємства або галузеві статистичні дані. Подібні відомості дозволяють унаочнити й деталізувати дослідження. До початку збирання фактичних матеріалів доцільно визначити перелік необхідних показників, джерела інформації, послідовність збирання даних. Інформаційними джерелами можуть бути статистичні й нормативні

довідники, форми звітності, сайти Інтернет тощо.

У переліку використаних джерел законодавчі й нормативні матеріали розташовуються у хронологічному порядку; монографії, статті та ін. – у алфавітному порядку.

Додатки вміщують допоміжний матеріал, який надається у разі потреби для повноти сприйняття реферату. Це таблиці допоміжних цифрових даних, схеми, графіки, форми документів і приклади їх заповнення, розрахункові приклади та інші ілюстрації допоміжного характеру, які роблять результати дослідження більш наочними.

У процесі *оформлення* матеріалів самостійної роботи треба дотримуватися таких рекомендацій.

Загальний обсяг реферату і контрольної роботи (тобто двох теоретичних питань) без урахування розрахункової частини не повинен перевищувати 8 – 18 сторінок (без титульного аркуша, завдання, списку літератури і додатків).

Приблизна структура підготовлених матеріалів:

- вступ (1 – 2 с.);
- основна частина – теоретична (5 – 6 с.);
- висновки (1 – 2 с.).

Робота може бути написана власноручно, надрукована на друкарській машинці (через 2 інтервали) чи набрана на комп'ютері (з інтервалом 1,5) українською мовою на аркушах формату А 4. Обсяг роботи не повинен перевищувати відповідно 40 тис. знаків комп'ютерного набору або 25 сторінок, надрукованих на машинці (але не менше 20 сторінок), при цьому враховується тільки вступ, основна частина (теоретична та розрахункова) і висновки. Робота, подана в рукописному варіанті, має бути написана розбірливим почерком.

Написання реферату або теоретичної частини контрольної роботи передбачає кілька етапів. На початковому етапі відбирається і систематизується матеріал для підготовки роботи згідно з планом. Потім формулюються висновки і рекомендації, які впливають з основного змісту, оцінюється можливість їх використання в практичній діяльності галузевих підприємств. На наступному етапі уточнюються окремі питання, остаточно формулюються висновки і пропозиції. На завершальному етапі зібраний матеріал підлягає літературній обробці та оформленню.

На титульному аркуші (заповнюється згідно зі зразком, представленим у додатку А) зазначається міністерство, офіційна назва

університету, кафедри, назва реферату або контрольної роботи. Нижче вказується шифр групи, прізвище, ініціали та шифр залікової книжки студента, учений ступінь, посада, прізвище, ініціали викладача. Внизу титульної сторінки – місто і рік.

На другій сторінці наводиться зміст роботи, який відображає її структуру – складові частини із зазначенням сторінок розміщення.

Текст пишеться на одній сторінці аркуша з дотриманням таких вимог: зліва поле шириною 3,5 см, справа – 1 см, зверху і знизу – по 2 см. Усі сторінки нумеруються у правій верхній частині арабськими цифрами. Загальна нумерація починається з титульного аркуша, але порядковий номер на ньому не ставиться. Кожна структурна частина (зміст, словник економічних термінів, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) починаються з нової сторінки.

У текстовій частині й додатках умовні позначки, зображення, схеми, графіки повинні відповідати чинним стандартам.

Розділи нумеруються послідовно. Підрозділи – за кожним розділом окремо: перша цифра – номер розділу, друга – підрозділу.

У тексті реферату (теоретичної частини контрольної роботи) повинні міститися посилання на літературні джерела, наведений цифровий матеріал. При посиланні на літературні джерела у квадратних дужках вказують порядковий номер за списком використаної літератури. При наведенні в тексті цитат, у кінці них після лапок ставиться порядковий номер літературного джерела і номер сторінки, на яких розміщена цитата.

Рисунки розміщують відразу після посилання на них у тексті і нумерують послідовно в межах розділу арабськими цифрами: перша цифра – номер розділу, друга – порядковий номер рисунка.

Таблиці також розміщують відразу після згадування про них у тексті. Вони повинні бути простими і зрозумілими. Нумеруються послідовно в межах розділу, причому номер розміщується разом із словом «Таблиця».

При використанні в тексті формул обов'язково вказується значення символів. Після формули ставиться кома, з нового рядка після слова «де» наводяться умовні позначки показників, через дефіс їхні тлумачення з наведенням одиниць виміру. Кожен показник розкривається з нового рядка. Формули нумеруються послідовно в межах розділу. Перша цифра вказує розділ, друга – порядковий номер формули. Якщо в подальшому тексті наведені формули відсутні посилання, формули можна не нумерувати.

Виконання розрахунків завдання розрахункової частини контрольної

роботи здійснюється за варіантами. Варіант, як і в разі вибору теми теоретичної частини, визначається на підставі останніх двох цифр залікової книжки студента, але корегуванню або заміні не підлягає.

Для розрахункового завдання передбачені варіанти задач, що містить раніше наведена табл. 2.1.

Зброшурована та підписана студентом контрольна робота здається на кафедру для перевірки не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії. Строки та порядок представлення рефератів і комплексної розрахункової роботи узгоджується з викладачем.

Формою контролю індивідуальної роботи студента є перевірка підготовлених завдань, співбесіда або захист реферату; співбесіда або проведення заліку за результатами перевірки контрольної роботи.

Співбесіда або публічний захист включає доповідь і додаткові запитання. *Доповідь* містить загальну презентацію поставлених у межах самостійної роботи завдань і визначеної проблематики, стислу характеристику головних узагальнень, здобутих у процесі дослідження, надання рекомендацій та окреслення шляхів вирішення виявлених проблем. По можливості висвітлені положення повинні бути обґрунтовані посиланнями на провідний досвід, статистичними даними, матеріалами аналітичних розрахунків тощо.

У процесі підготовки доповіді треба усвідомлювати обмеженість тривалості виступу (5 – 7 хв), а також урахувати необхідність запам'ятовування значного обсягу специфічного матеріалу, тому рекомендується будувати короткі, але змістовні фрази, представляти округлені дані та висвітлювати лише головні моменти дослідження.

Оцінку за виконану самостійну роботу з курсу «Економічна діагностика підприємств транспорту» викладач виставляє згідно з існуючими положеннями. Критерії оцінок подано в розділі «Підсумковий контроль знань» даних методичних вказівок.

2.3. Теоретичні індивідуальні завдання

1. Методичні особливості проведення економічної діагностики підприємства транспортної галузі.
2. Формування інформаційної бази дослідження транспортного підприємства.
3. Алгоритм проведення дослідження конкурентного середовища за методикою М. Портера.
4. Економічна діагностика сил конкурентів транспортного ринку.
5. Оцінка інтенсивності, суперництва на транспортному ринку: чинники інтенсивності.
6. Потенційні конкуренти залізниці, аналіз конкурентних можливостей.
7. Економічні можливості постачальників ресурсів і споживачів продукції транспортної галузі.
8. Дослідження перспектив розвитку транспортної галузі.
9. Аналіз провідних чинників успіху транспортного підприємства, їх оцінка.
10. Сутність теорії «конкурентних переваг» підприємств залізниці.
11. Важливість розробки стратегій конкуренції на транспортному ринку.
12. Методи визначення, фактори та показники, що визначають конкурентоспроможність транспортного підприємства.
13. Вплив галузевих особливостей на конкурентоспроможність підприємства.
14. Методи підвищення конкурентоспроможності підприємства.
15. Конкурентоспроможність транспортної продукції.
16. Мета і завдання діагностики майнового стану підприємства.
17. Фізичне, функціональне, технологічне та економічне старіння майна і врахування його зносу при здійсненні оцінки.
18. Капіталізація доходу, сфера його використання на транспорті.
19. Діагностика структури управління та якості управлінських рішень.
20. Оцінювання відповідності організаційної структури стратегії транспортного підприємства.
21. Діагностика зовнішнього середовища транспортного підприємства.

22. Оцінка загальних результатів діяльності транспортного підприємства.
23. Екологічні чинники, оцінка їхнього впливу на конкурентоспроможність транспортних послуг.
24. Вибір критерії і показників для загальної діагностики системи менеджменту транспортного підприємства.
25. Інформаційні технології на транспорті та оцінка їх ефективного використання.
26. Дослідження структури матеріальних і нематеріальних активів підприємства.
27. Аналіз джерел фінансового забезпечення поточної діяльності підприємства.
28. Аналіз ринкового та екологічного середовища підприємства.
29. Місце бухгалтерського обліку в проведенні аналізу фінансової діяльності.
30. Система показників фінансового стану підприємства.
31. Діагностика за показниками ліквідності, фінансової стійкості, обіговості, рентабельності.
32. Використання програмних продуктів для оцінки фінансового стану підприємства.
33. Ресурсний потенціал транспортного підприємства, його оцінка.
34. Оцінка потенціалу підприємства за окремими різновидами ресурсів (трудовими, капітальними, інформаційними, науковими) та поєднання їх у технологічному процесі перевезень.
35. Показники оцінки наукових інновацій і нововведень технічного характеру на транспорті.
36. Оцінка технології, механізації та автоматизації праці транспортних процесів.
37. Економічна безпека транспортного підприємства як стан найефективнішого використання корпоративних ресурсів.
38. Функціональні складові економічної безпеки: фінансова, технічна, технологічна, інформаційна.
39. Оцінка стану економічної безпеки за результатами фінансової діагностики.
40. Проблеми формальних і неформальних відносин, виникнення та усунення конфліктів.

41. Оцінка продуктивності творчої праці, цінності інтелектуальних продуктів.
42. Аналіз методів та інструмент планування, обліку і контролю на транспортному підприємстві.
43. Особливості економічної діагностики транспортного підприємства.
44. Завдання та принципи економічної діагностики транспортного підприємства.
45. Особливості процесу економічної діагностики, відмінності його від аналізу.
46. SWOT-аналіз зовнішнього середовища на основі сильних та слабких сторін підприємства, можливостей та загроз.
47. Галузеві ключові фактори успіху транспортного підприємства.
48. Методи конкурентної боротьби на транспортному ринку.
49. Вплив галузевих особливостей на конкурентоспроможність транспортного підприємства.
50. Основні підходи до оцінки конкурентоспроможності транспортної фірми.

2.4. Теоретичні питання до контрольної роботи

1. Сутність економічної діагностики підприємств залізничного транспорту.
2. Фінансова звітність підприємств транспорту.
3. Конкурентне середовище підприємств залізниці.
4. Можливості та загрози середовища підприємств на залізничному транспорті.
5. Конкурентні позиції основних підприємств залізничної галузі.
6. Економічні показники оцінки транспортної галузі.
7. Характеристика моделей конкуренції; моделі конкуренції на транспорті.
8. Методи визначення, фактори та показники, які визначають конкурентоспроможність транспортного підприємства.
9. Сутність конкурентоспроможності послуг на підприємствах різних видів транспорту.
10. Методика визначення комплексного показника конкурентоспроможності послуг на транспорті.

11. Еволюція організаційних структур управління; характеристика управлінської структури на залізничному транспорті.
12. Особливості управлінської діагностики на транспорті.
13. Оцінка зв'язків транспортного підприємства із зовнішнім середовищем.
14. Фізичне, функціональне, технологічне та економічне старіння майна й урахування його зносу у відповідній оцінці.
15. Показники чистого прибутку та грошового потоку як основа ринкової оцінки підприємства.
16. Проведення діагностики маркетингової діяльності на транспорті.
17. Експрес-діагностика маркетингової діяльності транспортного підприємства.
18. Критерії діагностики маркетингової діяльності транспортного підприємства.
19. Оцінка обґрунтованості рівня цін як складова діагностики маркетингової діяльності.
20. Фінансова діагностика підприємства як система підтримки прийняття управлінських рішень.
21. Основні положення та інструментарій фінансової діагностики транспортного підприємства.
22. Поглиблена та експрес-діагностика фінансово-господарської діяльності транспортного підприємства.
23. Проблемна діагностика фінансової діяльності підприємства.
24. Місце бухгалтерського обліку при проведенні аналізу фінансової діяльності.
25. Аналіз структури та ефективність використання основних засобів транспортного підприємства.
26. Платоспроможність транспортного підприємства та ліквідність його активів. Коефіцієнти платоспроможності.
27. Основні напрями діагностики виробничого потенціалу підприємств залізниці.
28. Оцінка ефективності використання основних виробничих засобів на транспорті.
29. Діагностика організації транспортного виробництва.
30. Оцінка ресурсного потенціалу транспортного підприємства.

31. Показники, що характеризують рівень технології, механізації та автоматизації праці, управління на транспорті.
32. Стан і ефективність використання основних засобів на транспорті.
33. Показники оцінки виробничого потенціалу транспортного підприємства.
34. Система економічної безпеки підприємств транспортної галузі.
35. Ризики перевізної діяльності транспортного підприємства.
36. Методика діагностики економічної безпеки підприємства.
37. Функціональні складові економічної безпеки транспортного підприємства: фінансова, технічна, технологічна, інформаційна тощо.
38. Оцінка прямих і непрямих ознак порушення підприємством зони безпеки.
39. Класифікація ризиків основної діяльності транспортного підприємства.
40. Характеристика транспортних ризиків за джерелами утворення.
41. Оцінка стану економічної безпеки за результатами фінансової діагностики.
42. Сутність і основні складові економічної культури транспортного підприємства.
43. Діагностика економічної культури під час проведення стратегічних змін на підприємстві.
44. Виявлення проблем формальних і неформальних відносин при діагностиці економічної культури підприємства.
45. Причини виникнення та існування конфліктів, рішення керівництва щодо їх усунення.
46. Інтегральна оцінка економічної безпеки підприємства.
47. Інформаційна база для проведення економічної діагностики транспортного підприємства.
48. Діагностика основних сил конкуренції на транспортному ринку.
49. Звітні форми – база даних для проведення фінансової діагностики.
50. Вплив рівня тарифів на конкурентоспроможність транспортного підприємства.

3. Розрахункові завдання

3.1. Методичні вказівки щодо розв'язання задач

Задача 1. Рейтингова оцінка на підставі рівня показників фінансового стану методом еталонного підприємства

Рейтинг – віднесення підприємств до визначеного класу, розряду чи категорії залежно від ступеня стійкості фінансового стану. Вихідні дані для рейтингової оцінки дані в табл. 1.1.

Рейтингова оцінка підприємств може бути виконана різними методами.

Таблиця 1.1. Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,12	0,27	0,15	0,2
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,95	1	0,65	0,75
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,85	1,9	1,8	2,1
Коефіцієнт автономії	0,77	0,75	0,9	0,8
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2	0,15	0,22	0,21

Метод еталонного підприємства полягає в наступному:

- визначаються максимальні значення за кожним показником, що бере участь в оцінці. Ці значення приймаються за еталонні. Сукупність еталонних показників відповідатиме фінансовим коефіцієнтам підприємства-еталона. При цьому умовимося, що рівень фінансового стану підприємства-еталона приймається за базу порівняння і кількісно прирівнюється до одиниці чи 100 %;
- далі визначається розрахунковий показник **K**, що характеризує ступінь відповідності фактичних значень фінансових показників кожного підприємства, що беруть участь в оцінці, показникам еталонного підприємства. Розрахункова формула має вигляд:

$$R_j = \sqrt{\sum \left(1 - \frac{K_i^\phi}{K_i^{max}} \right)^2},$$

де K_i^ϕ – фактичний рівень i -го показника;

K_i^{max} – еталонне значення i -го показника;

i – кількість оціночних показників;

j – кількість підприємств, що беруть участь у оцінці.

Підприємство з мінімальним значенням показника K буде мати найбільш стійкий фінансовий стан, тому що фактичні значення його показників найбільш наближені до еталонного. Відповідно це підприємство має фінансовий стан, найбільш наближений до стану, що взятий за базу (тобто еталонного підприємства).

Приклад рейтингової оцінки методом еталонного підприємства

Значення показників фінансового стану підприємств, що беруть участь у оцінці, і їхні еталонні (максимальні) рівні наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2. Рейтингова оцінка методом еталонного підприємства

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,25	0,15	0,2	0,25
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,95	0,8	0,65	0,75	0,95
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,8	1,6	1,8	1,9	1,9
Коефіцієнт автономії	0,75	0,65	0,9	0,8	0,9
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2	0,15	0,25	0,25	0,25

Визначаємо показник відповідності фактичних фінансових коефіцієнтів еталонному рівню для кожного підприємства.

Підприємство 1.

$$R_1 = \sqrt{\left(1 - \frac{0,15}{0,25}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,95}{0,95}\right)^2 + \left(1 - \frac{1,8}{1,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,75}{0,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,2}{0,25}\right)^2} = 0,48$$

Підприємство 2.

$$R_2 = \sqrt{\left(1 - \frac{0,25}{0,25}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,8}{0,95}\right)^2 + \left(1 - \frac{1,6}{1,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,65}{0,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,15}{0,25}\right)^2} = 0,54$$

Підприємство 3.

$$R_3 = \sqrt{\left(1 - \frac{0,15}{0,25}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,65}{0,95}\right)^2 + \left(1 - \frac{1,8}{1,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,9}{0,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,25}{0,25}\right)^2} = 0,51$$

Підприємство 4.

$$R_4 = \sqrt{\left(1 - \frac{0,2}{0,25}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,75}{0,95}\right)^2 + \left(1 - \frac{1,9}{1,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,8}{0,9}\right)^2 + \left(1 - \frac{0,25}{0,25}\right)^2} = 0,31$$

На підставі значень показника **K** підприємства будуть проранжовані за рівнем фінансового стану в такий спосіб (табл. 1.3).

Таблиця 1.3. Розташування підприємств за рівнем фінансово стану за результатами рейтингової оцінки методом еталонного підприємства

Місце	№ підприємства	Значення K
1	4	0,31
2	1	0,48
3	3	0,51
4	2	0,54

Задача 2. Рейтингова оцінка на підставі рівня показників фінансового стану методом суми місць

При оцінці методом суми місць кожному показнику підприємств, що беруть участь в оцінці, надається місце залежно від його значення (чим ближче значення показника до оптимального – тим вище місце). Далі визначається сума місць за кожним підприємством. Найбільш високе місце в рейтингу посідає підприємство з мінімальною сумою місць.

Приклад рейтингової оцінки методом суми місць (використовуються дані табл. 1.1).

У табл. 1.4 наведений розподіл підприємств за місяцями залежно від значень відповідних показників і розрахована сума місць.

Таблиця 1.4. Приклад рейтингової оцінки методом суми місць

Показник	Номер підприємства/місце			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3	1	3	2
Коефіцієнт термінової ліквідності	1	2	4	3
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	3	2	1
Коефіцієнт автономії	3	4	1	2
Коефіцієнт маневреності власних коштів	2	3	1	1
Сума місць	11	13	11	9

На основі отриманих даних підприємства будуть проранжовані за рівнем фінансового стану в такий спосіб (табл. 1.5).

Таблиця 1.5. Розташування підприємств за рівнем фінансового стану за результатами рейтингової оцінки методом суми місць

Місце	№ підприємства	Сума місць
1	4	9
2 – 3	1 і 3	11
4	2	13

Задача 3. Вибір раціонального поставника ресурсів

До транспортної фірми звернулася виробнича компанія з питанням про вибір кращого постачальника комплектуючих між європейськими та азіатськими.

Таблиця 1.6. Показники для розрахунку задачі

Показники	Значення
Питома вартість вантажу, що постачають, дол. США /куб. м	3000
Транспортний тариф, дол. США /куб. м	105
Імпортне мито на товар із Південно-Східної Азії, %	12

Ставка на запаси:	
в дорозі, %	1,9
страхові, %	0,8
Вартість товару:	
в Європі, дол. США	108
у Південно-Східній Азії, дол. США	89

Завдання: дати обґрунтовану відповідь.

Визначаємо частку додаткових витрат, які виникають при постачанні з Південно-Східної Азії, у питомій вартості вантажу, що надходить, за формулою:

$$B_{\text{дод}} = \frac{100 \cdot T_m}{B_{\text{нум}} + M + Z_d + Z_c},$$

де T_m – транспортний тариф, дол. США/куб. м;

$B_{\text{нум}}$ – питома вартість товару, що постачають, дол. США/куб. м;

M – імпортне мито на товар із Південно-Східної Азії, %;

Z_d – ставка на запаси в дорозі, %;

Z_c – ставка на страхові запаси, %.

$$B_{\text{дод}} = \frac{100 \cdot 105}{3000 + 12 + 1,9 + 0,8} = 18,2\%.$$

Визначаємо різницю між вартістю товарів у Європі та в Південно-Східній Азії, прийнявши вартість у Південно-Східній Азії за 100 %:

$$P_{\text{вар}} = \frac{(B_{\epsilon} - B_A) \cdot 100}{B_A}, \%$$

де B_{ϵ} – вартість товару в Європі, дол. США;

B_A – вартість товару в Південно-Східній Азії, дол. США.

$$P_{\text{вар}} = \frac{(108 - 89) \cdot 100}{89} = 21,3\%.$$

Таким чином, оскільки $P_{\text{вар}}$ більше $B_{\text{дод}}$, то виробничій компанії краще купувати комплектуючі в Південно-Східній Азії.

Задача 4. Розрахунок точки беззбитковості діяльності складу транспортної компанії

Точкою беззбитковості називається мінімальний обсяг діяльності, тобто обсяг, менше якого робота підприємства стає збитковою.

Розрахунок точки беззбитковості діяльності складу полягає у визначенні вантажообігу, при якому прибуток підприємства рівний нулю.

Розрахунок мінімального вантажообігу дозволяє вийти на мінімальні розміри складу, мінімально можливу кількість техніки, обладнання і персоналу. Необхідно визначити точку беззбитковості діяльності складу за допомогою даних.

Таблиця 1.7. Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	6000
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	4,5
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	7,8
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік B_{пост}	300000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік B_{ван}	70750
6	Вантажообіг, т/рік T	5000

Доход підприємства гуртової торгівлі **D** (у. о. /рік) залежить від торговельної надбавки **N** і розраховується за формулою:

$$D = \frac{T \cdot R \cdot N}{100},$$

де **T** – вхідний (вихідний) потік, т/рік;

R – закупівельна ціна, у. о. /т.

Прибуток підприємства **П** (у. о. /рік) дорівнює різниці доходу та загальних витрат **B_{заг}**:

$$П = D - B_{заг}.$$

Постійні витрати не залежать від вантажообігу складу. До них належать витрати на оренду складського приміщення **B_{ор}**, амортизація

техніки $B_{ам}$, оплата електроенергії $B_{ел}$, заробітна плата управлінського персоналу та спеціалістів $B_{зар}$.

$$B_{пост} = B_{ор} + B_{ам} + B_{ел} + B_{зар}.$$

Змінні витрати, тобто залежні від вантажообігу T , складаються із відсотків за кредит $B_{ван}$ і вартості вантажопереробки $B_{ван}$.

Запаси, що зберігаються на складі, у загальному випадку пропорційні вантажообігу, потребують оплати за ціною закупівлі, для чого у банку береться кредит.

Розмір відсотків за кредит визначається за формулою:

$$B_{кр} = \kappa \cdot T \cdot R,$$

де κ – коефіцієнт пропорційності, залежний від величини запасу і банківського відсотка.

Витрати в цілому складають:

$$B_{заг} = B_{пост} + B_{зм} = (B_{ор} + B_{ам} + B_{ел} + B_{зар}) + (B_{кр} + B_{ван}).$$

Відповідно, у розгорнутому вигляді формула прибутку може бути представлена як:

$$\Pi = \frac{T \cdot R \cdot N}{100} - (B_{кр} + B_{ван}) - B_{пост},$$

або

$$\Pi = \frac{T \cdot R \cdot N}{100} - \kappa \cdot T \cdot R - B_{ван} - B_{пост}.$$

У точці беззбитковості $T_{бз}$:

$$B_{ван} = B_{ван1} \cdot T_{бз},$$

де $B_{ван1}$ – вартість вантажопереробки, що припадає на 1 т вантажообігу, розраховується за формулою:

$$B_{ван1} = \frac{B_{ван}}{T}.$$

Підставивши у формулу для розрахунку прибутку значення вартості вантажопереробки у точці беззбитковості і прирівнявши праву частину до нуля, отримуємо формулу для розрахунку точки беззбитковості:

$$\frac{T_{\text{бз}} \cdot R \cdot N}{100} - k \cdot T_{\text{бз}} \cdot R - B_{\text{ван1}} \cdot T_{\text{бз}} - B_{\text{пост}} = 0,$$

$$T_{\text{бз}} = \frac{B_{\text{пост}}}{R \cdot N - 100 \cdot k \cdot R - 100 \cdot B_{\text{ван1}}}.$$

При $T > T_{\text{бз}}$ підприємство гуртової торгівлі працює з прибутком.

Для першого варіанта точка беззбитковості складає:

$$T_{\text{бз}} = 100 \cdot \frac{300000}{6000 \cdot 7,8 - 100 \cdot 0,045 \cdot 6000 - 100 \cdot \frac{70750}{5000}} = 100 \cdot \frac{300000}{18385} \approx 1630 \text{ т / рік.}$$

Задача 5. Факторний аналіз рентабельності сукупних активів

Таблиця 1.8. Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	723	822
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	5410	5955
3. Сукупні активи, тис. грн	4724	7823

Методичні вказівки

Результуючий показник – рентабельність сукупності активів – визначається за формулою:

$$R_{\text{оА}} = \frac{\Pi}{A} \cdot 100 \%,$$

де Π – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.;

A – сукупні активи, тис. грн.

Шляхом деталізації вихідної розрахункової формули аналітиками фірми «Дюпон» була розроблена модель, що дозволяє визначити вплив факторів на рентабельність сукупних активів. Відповідно до моделі «Дюпон» на рівень рентабельності сукупних активів впливає оборотність активів і рентабельність продажів. Факторна модель має вигляд:

$$R_{\text{оА}} = \frac{\Pi}{A} = \frac{B}{A} \cdot \frac{\Pi}{B} \cdot 100\% = K_{\text{об}} \cdot ROS,$$

де B – виторг від реалізації продукції, тис. грн.;

$K_{об}$ – коефіцієнт оборотності сукупних активів;

ROS – рентабельність продажів, %.

Розрахунок впливу факторів можна виконати способом абсолютних різниць:

$$\Delta R_{OA} = R_{OA_{зв}} - R_{OA_{баз}}$$

Вплив зміни оборотності активів можна розрахувати за формулою:

$$\Delta R_{OA(1)} = \Delta K_{об} \cdot ROS_{баз}$$

Вплив зміни рентабельності продажів визначається формулою:

$$\Delta R_{OA(2)} = K_{об.зв.} \cdot \Delta ROS$$

Після визначення впливу факторів необхідно виконати балансову перевірку.

$$\Delta R_{OA(1)} + \Delta R_{OA(2)} = \Delta R_{OA}$$

Приклад розв'язання задачі

Вихідні дані для виконання факторного аналізу, а також значення результуючого і факторних показників наведені в табл. 1.9.

Таблиця 1.9. Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів та розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	523	422
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	4210	3955
3. Сукупні активи, тис. грн	5224	5188

Продовження табл. 1.9

4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)	10,01	8,13
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)	12,42	10,67
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)	0,806	0,762

Рівень рентабельності сукупного капіталу за звітний рік знизився на:

$$\Delta R_{OA} = 8,13 - 10,01 = 1,88 \%$$

Визначимо вплив факторів:

Вплив зміни оборотності сукупних активів:

$$\Delta R_{OA(1)} = (0,762 - 0,806) \cdot 12,42 = -0,55 \%$$

Вплив зміни рентабельності реалізації продукції:

$$\Delta R_{oA(2)} = 0,762 \cdot (10,67 - 12,42) = -1,33 \%$$

Балансова перевірка:

$$-0,55 + (-1,33) = -1,88\% = 1,88\%$$

Висновок. Таким чином, на зміну рентабельності сукупного капіталу негативно вплинуло як зниження рентабельності продажів, так і уповільнення оборотності активів. Ситуація, що склалася, витікає з таких причин:

- у звітному році відбулося зниження попиту на продукцію підприємства, внаслідок чого скоротилися фізичний обсяг реалізованої продукції і сума виторгу від реалізації. У результаті спостерігається уповільнення оборотності сукупних активів, що може свідчити про їхнє відносно перенагромадження внаслідок затоварення готовою продукцією, виникнення надлишків виробничих запасів, а також розширення продажів у кредит з метою стимулювання збуту;
- можливими причинами зниження рівня рентабельності продажів може бути зростання собівартості одиниці продукції за рахунок збільшення питомих умовно-постійних витрат унаслідок скорочення обсягу реалізації, а також зниження цін на продукцію, на яке підприємство могло піти в цілях стимулювання збуту.

Задача 6. Факторний аналіз рентабельності сукупних активів

Виконати факторний аналіз рентабельності власного капіталу за даними табл. 1.10.

Таблиця 1.10. Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	65610	72281
2. Податок на прибуток, тис. грн	19547	21280
3. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	286895	292001
4. Сукупні активи, тис. грн	206431	211416
5. Власний капітал, тис. грн	165067	177243

На основі факторної моделі рентабельності сукупних активів, що була розглянута вище, аналітиками фірми «Дюпон» також була розроблена факторна схема рентабельності власного капіталу. За її допомогою встановлюється взаємозв'язок між рівнем рентабельності власного капіталу і факторами: рівнем оподаткування прибутку, фінансовою структурою капіталу, оборотністю сукупних активів і рентабельністю продажів тощо.

Факторна модель має вигляд:

$$R_{oe} = \frac{\Pi}{BK} \cdot 100\% = D_{чп} \cdot MK \cdot K_{об} \cdot ROS,$$

де Π – чистий прибуток, тис. грн,

BK – власний капітал, тис. грн,

$D_{чп}$ – частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку від звичайної діяльності до оподаткування;

MK – мультиплікатор капіталу (відношення сукупних активів до суми власного капіталу);

$K_{об}$ – коефіцієнт оборотності сукупних активів;

ROS – рентабельність продажів, %.

Факторний аналіз може бути виконаний способом абсолютних різниць.

Вплив зміни частки чистого прибутку розраховується за формулою:

$$\Delta R_{oe1} = \Delta D_{чп} \cdot MK_{баз} \cdot K_{об.баз} \cdot ROS_{баз}$$

Вплив зміни мультиплікатора капіталу визначається за формулою:

$$\Delta R_{oe2} = D_{чп.звіт} \cdot \Delta MK \cdot K_{об.баз} \cdot ROS_{баз}$$

Вплив зміни оборотності активів розраховується за формулою:

$$\Delta R_{oe3} = D_{чп.звіт} \cdot MK_{звіт} \cdot \Delta K_{об} \cdot ROS_{баз}$$

Вплив зміни рентабельності продажів визначається за формулою:

$$\Delta R_{oe4} = D_{чп.звіт} \cdot MK_{звіт} \cdot K_{об.звіт} \cdot \Delta ROS$$

Далі виконується балансова перевірка:

$$R_{oe} = \Delta R_{oe1} + \Delta R_{oe2} + \Delta R_{oe3} + \Delta R_{oe4}$$

Вихідні дані для виконання факторного аналізу, а також значення результуючого і факторних показників наведені в табл. 1.11.

Таблиця 1.11. Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу та розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
----------	-------------	-------------

1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	45610	42286
2. Податок на прибуток, тис. грн	12507	12270
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)	0,27	0,29
4. Чистий прибуток, тис. грн (від п.1 відняти п.2)	33103	30016
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)	0,73	0,71
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	266892	242001
7. Сукупний капітал, тис. грн	490431	500113
8. Власний капітал, тис. грн	383067	381743
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)	17,09	17,47
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)	0,54	0,48
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)	1,28	1,31
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)	8,64	7,86

Рівень рентабельності власного капіталу у порівнянні з базисним роком скоротився (зріс) на:

$$\Delta R_{OE} = R_{OE_{зб}} - R_{OE_{баз}}$$

$$\Delta R_{OE} = 7,86 - 8,64 = 0,78\%$$

Визначимо вплив факторів:

Вплив зміни частки чистого прибутку:

$$\Delta R_{oe1} = (0,71 - 0,73) \cdot 1,28 \cdot 0,54 \cdot 17,09 = -0,24 \%$$

Вплив зміни мультиплікатора капіталу:

$$\Delta R_{oe2} = 0,71 \cdot (1,31 - 1,28) \cdot 0,54 \cdot 17,09 = 0,2 \%$$

Вплив зміни оборотності активів:

$$\Delta R_{oe3} = 0,71 \cdot 1,31 \cdot (0,48 - 0,54) \cdot 17,09 = -0,95 \%$$

Вплив зміни рентабельності продажів:

$$\Delta R_{oe4} = 0,71 \cdot 1,31 \cdot 0,48 \cdot (17,47 - 17,09) = -0,17 \%$$

Балансова перевірка:

$$R_{oe} = -0,24 + 0,2 + (-0,95) + 0,17 = -0,82 \approx -0,78 \%$$

Висновок. Негативний вплив на динаміку рентабельності власного капіталу має уповільнення оборотності сукупних активів і зростання рівня оподаткування прибутку. Підвищення рентабельності продажів, котре, імовірно за все, було викликане підвищенням цін на продукцію підприємства, а також збільшення частки позикового капіталу трохи сповільнили темпи зниження рівня рентабельності власного капіталу.

Основною причиною погіршення рентабельності власного капіталу є уповільнення оборотності сукупних активів. Це може витікати з того, що продукція підприємства має високу цінову еластичність попиту. Незначне підвищення цін у таких умовах знизило рівень конкурентоспроможності продукції і призвело до зменшення фізичного обсягу реалізації, суми виторгу і прибутку. Крім зниження виторгу, на уповільнення швидкості обігу активів вплинуло збільшення валюти балансу, причиною якого може бути затоварення готовою продукцією.

3.2. Завдання контрольної роботи

1. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 5000 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 150 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 12 %;
- плата за запаси: в дорозі – 4 %, страховка – 0,8 %;
- вартість товару: в Європі – 98 дол. США, в Південно-Східній Азії – 78.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

2. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 4500 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 160 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 14 %;
- плата за запаси: в дорозі – 5 %, страховка – 1,5 %;
- вартість товару: в Європі – 125 дол. США, в Південно-Східній Азії – 120.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

3. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 5500 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 190 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 18 %;
- плата за запаси: в дорозі – 7 %, страховка – 1,8 %;
- вартість товару: в Європі – 128 дол. США, в Південно-Східній Азії – 118.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

4. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 3500 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 155 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 10,5 %;
- плата за запаси: в дорозі – 9,7 %, страховка – 2,8 %;
- вартість товару: в Європі – 98 дол. США, в Південно-Східній Азії – 85.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

5. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 3500 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 155 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 10,5 %;
- плата за запаси: в дорозі – 9,7 %, страховка – 2,8 %;
- вартість товару: в Європі – 98 дол. США, в Південно-Східній Азії – 85.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

6. У консультаційну фірму звернулася компанія з питанням: де краще купувати комплектуючі – в Європі чи Південно-Східній Азії? Вихідні дані:

- питома вартість поставляючого товару – 4800 дол. США/куб. м;
- транспортний тариф – 178 дол. США/куб. м;
- ввізне мито на товар з Південно-Східної Азії – 15,5 %;
- плата за запаси: в дорозі – 11,7 %, страховка – 4,8 %;
- вартість товару: в Європі – 115 дол. США, в Південно-Східній Азії – 95.

Дайте обґрунтовану відповідь фірмі.

7. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,16	0,28	0,16	0,2
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	1	0,65	0,75
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,95	1,8	1,75	2,1
Коефіцієнт автономії	0,78	0,75	0,85	0,8
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,18	0,20	0,21

8. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,20	0,19	0,2	0,25
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	0,75	0,75	0,95	0,95
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,8	1,76	1,86	1,95	1,9
Коефіцієнт автономії	0,85	0,75	0,9	0,85	0,9
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,25	0,23	0,24	0,25

9. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,20	0,19	0,2	0,20
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	0,75	0,75	0,95	0,85
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,8	1,76	1,86	1,95	1,95
Коефіцієнт автономії	0,85	0,75	0,9	0,85	0,95
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,25	0,23	0,24	0,30

10. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,18	0,19	0,20	0,20
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	0,75	0,75	0,95	0,90
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,8	1,75	1,85	1,95	1,95
Коефіцієнт автономії	0,85	0,75	0,95	0,85	0,95
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,25	0,18	0,19	0,20

11. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,22	0,19	0,20	0,25
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,95	0,85	0,75	0,95	0,95
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,95	1,80	1,85	1,90	1,95
Коефіцієнт автономії	0,95	0,75	0,90	0,85	0,95
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,20	0,23	0,24	0,23

12. Визначити рейтингову оцінку на підставі рівня показників фінансового стану підприємства методом еталонного підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				Еталон
	1	2	3	4	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,20	0,19	0,2	0,20
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	0,75	0,75	0,95	0,90
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,8	1,76	1,86	1,95	1,90
Коефіцієнт автономії	0,85	0,75	0,9	0,85	0,90
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,19	0,25	0,23	0,24	0,20

13. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства
----------	--------------------

	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,26	0,17	0,25
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	1	0,95	0,95
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,95	1,9	1,85	2,0
Коефіцієнт автономії	0,75	0,85	0,9	0,89
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,20	0,25	0,29	0,20

14. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,19	0,25	0,27	0,20
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,80	0,85	0,95	0,85
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,85	1,92	1,95	2,0
Коефіцієнт автономії	0,85	0,95	0,76	0,99
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,25	0,20	0,25	0,15

15. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,20	0,17	0,25

Коефіцієнт ліквідності	термінової	0,85	0,95	0,90	0,95
Коефіцієнт ліквідності	поточної	1,95	1,75	1,95	2,0
Коефіцієнт автономії		0,75	0,80	0,9	0,75
Коефіцієнт маневреності коштів	власних	0,16	0,20	0,29	0,17

16. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				
	1	2	3	4	
Коефіцієнт ліквідності	абсолютної	0,20	0,25	0,27	0,20
Коефіцієнт ліквідності	термінової	0,75	1	0,75	0,80
Коефіцієнт ліквідності	поточної	1,90	1,75	1,80	2,1
Коефіцієнт автономії		0,85	0,95	0,65	0,90
Коефіцієнт маневреності коштів	власних	0,17	0,19	0,19	0,18

17. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства				
	1	2	3	4	
Коефіцієнт ліквідності	абсолютної	0,25	0,26	0,17	0,25
Коефіцієнт ліквідності	термінової	0,75	0,85	0,85	0,95

ліквідності				
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,85	1,9	1,85	2,0
Коефіцієнт автономії	0,95	0,85	0,9	0,80
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,15	0,20	0,25	0,18

18. Визначити рейтингову оцінку на підставі показників фінансового стану підприємства методом суми місць.

Таблиця – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Показник	Номер підприємства			
	1	2	3	4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,27	0,25	0,17	0,20
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,85	0,75	0,95	0,95
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,95	1,65	1,85	2,0
Коефіцієнт автономії	0,75	0,85	0,9	0,75
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,20	0,15	0,19	0,20

19. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	5000
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	7,5
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	9,8

4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	200000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	70050
6	Вантажообіг, т/рік T	4800

20. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	4500
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	7,0
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	9,5
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	250000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	70000
6	Вантажообіг, т/рік T	5100

21. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	5200
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	10,5
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	10,8
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	225000

5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	75000
6	Вантажообіг, т/рік T	5400

22. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	4800
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	12,5
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	10,8
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	255000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	76500
6	Вантажообіг, т/рік T	5100

23. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у.о./т R	5500
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	9,5
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	10,5
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	269000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	68900

6	Вантажообіг, т/рік T	4670
---	------------------------	------

24. Визначити точку беззбитковості діяльності складу транспортної компанії.

Таблиця – Економічні показники роботи складу

№ п/п	Найменування показника	Значення показника
1	Середня закупівельна ціна товарів, у. о. /т R	5100
2	Коефіцієнт, що враховує відсоткову ставку за кредит, K	11,0
3	Торговельна надбавка при гуртовій реалізації товарів, % N	12,8
4	Умовно-постійні витрати, у. о. /рік $B_{пост}$	256000
5	Вартість вантажопереробки, у. о. /рік $B_{ван}$	65000
6	Вантажообіг, т/рік T	5500

25. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	500	420
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	5010	4955
3. Сукупні активи, тис. грн	6224	6188
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)		

У висновку вказати, що вплинуло на ріст (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних) наслідків; можливі заходи для ліквідації даної ситуації, якщо вони є необхідними.

26. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	540	620
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн.	5510	5955
3. Сукупні активи, тис. грн	5200	5500
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)		

У висновку вказати, що вплинуло на ріст (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних) наслідків; можливі заходи для ліквідації даної ситуації при необхідності.

27. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	760	820
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн.	5510	5600
3. Сукупні активи, тис. грн	6700	6800
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного		

капіталу (п.2/п.3)		
--------------------	--	--

У висновку вказати, що вплинуло на підвищення (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних) наслідків; можливі заходи для ліквідації даної ситуації у разі необхідності.

28. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	650	720
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	4750	4955
3. Сукупні активи, тис. грн	6500	6000
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)		

У висновку вказати, що вплинуло на підвищення (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних) наслідків; можливі заходи для ліквідації даної ситуації при необхідності.

29. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	645	600
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	4700	4900
3. Сукупні активи, тис. грн	5900	6100
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)		

У висновку вказати, що вплинуло на ріст (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних наслідків); можливі заходи для ліквідації даної ситуації у разі необхідності.

30. Виконати факторний аналіз сукупності активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності сукупних активів і розрахунку результуючого і факторних показників

Показник	Базисний рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	620	680
2. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	4800	5400
3. Сукупні активи, тис. грн	6800	6950
4. Рентабельність сукупних активів, % (п.1/п.3)		
5. Рентабельність реалізації продукції (обігу), % (п.1/п.2)		
6. Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу (п.2/п.3)		

У висновку вказати, що вплинуло на підвищення (зниження) рентабельності сукупного капіталу; причини позитивних (негативних) наслідків; можливі заходи для ліквідації даної ситуації у разі необхідності.

31. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	45000	42000
2. Податок на прибуток, тис. грн	12600	11760
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		

Продовження табл.

4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	268000	240000
7. Сукупний капітал, тис. грн	490000	500000
8. Власний капітал, тис. грн	383000	381000
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

32. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	45700	49000
2. Податок на прибуток, тис. грн	12796	14210
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		
4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		

Продовження табл.

6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	265500	275500
7. Сукупний капітал, тис. грн	590000	620000
8. Власний капітал, тис. грн	383000	381000

9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

33. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	45800	46800
2. Податок на прибуток, тис. грн	13282	13104
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		
4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн.	255000	240000
7. Сукупний капітал, тис. грн	590000	600000
8. Власний капітал, тис. грн	390000	391000
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		

Продовження табл.

10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

34. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	53000	64000
2. Податок на прибуток, тис. грн	14310	18560
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		
4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	358000	440000
7. Сукупний капітал, тис. грн	589000	600000
8. Власний капітал, тис. грн	285500	310000
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

35. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	66000	72000
2. Податок на прибуток, тис. грн	18488	20880
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		
4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		
5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	320000	340000
7. Сукупний капітал, тис. грн	540000	590000
8. Власний капітал, тис. грн	483000	481000
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

36. Виконати факторний аналіз рентабельності сукупних активів підприємства.

Таблиця – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу і розрахунок результуючого і факторних показників

Показник	Базовий рік	Звітний рік
1. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	54000	52500
2. Податок на прибуток, тис. грн	15120	14175
3. Рівень оподаткування прибутку, коефіцієнт (п.2/п.1)		
4. Чистий прибуток, тис. грн (п.1 мінус п.2)		

5. Частка чистого прибутку в загальній сумі прибутку (п.4/п.1)		
6. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	298000	250000
7. Сукупний капітал, тис. грн	520000	500000
8. Власний капітал, тис. грн	385500	380000
9. Рентабельність продажів до сплати податків, % (п.1/п.6)		
10. Коефіцієнт оборотності сукупних активів (п.6/п.7)		
11. Мультиплікатор капіталу (п.7/п.8)		
12. Рентабельність власного капіталу після сплати податків, % (п.4/п.8)		

У висновках вказати, що сприяло позитивному (негативному) впливу на динаміку рентабельності власного капіталу; підвищення (скорочення) рентабельності продажів.

Що стало причиною росту (скорочення) рентабельності власного капіталу; прискорення (уповільнення) швидкості обігу активів?

3.3. Основні тестові завдання

ТЕСТ 1

Інформаційна база економічної діагностики діяльності підприємства

1. Баланс підприємства являє собою:

- а) документ, що містить інформацію про прибутки і збитки підприємства за звітний період;
- б) документ, що містить інформацію про активи і джерела коштів підприємства на визначену дату;
- в) документ, що ілюструє надходження і відтік коштів.

2. Виробничі запаси належать до наступного:

- а) оборотних активів;
- б) короткострокових зобов'язань;

- в) необоротних активів;
- г) довгострокових зобов'язань.

3. До оборотних активів відносяться:

- а) виробничі запаси;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) нематеріальні активи;
- г) грошові кошти;
- д) довгострокові фінансові інвестиції;
- е) незавершене виробництво;
- є) короткострокові фінансові інвестиції.

4. Довгострокові фінансові інвестиції належать до наступного:

- а) довгострокових зобов'язань;
- б) необоротних активів;
- в) оборотних активів;
- г) власного капіталу.

5. До необоротних активів не належать:

- а) витрати майбутніх періодів;
- б) основні засоби;
- в) виробничі запаси;
- г) нематеріальні активи;
- д) довгострокові фінансові інвестиції;
- е) незавершене виробництво;
- є) незавершене будівництво.

6. Відомі наступні дані з балансу підприємства: оборотні активи — 100 тис. грн, власний капітал — 250 тис. грн, довгострокові зобов'язання — 20 тис. грн, поточні зобов'язання — 30 тис. грн. Вартість необоротних активів складатиме:

- а) 250 тис. грн;
- б) 200 тис. грн;
- в) 50 тис. грн;
- г) 75 тис. грн.

7. Відомі наступні дані з балансу підприємства: необоротні активи — 200 тис. грн, оборотні активи — 100 тис. грн, власний капітал — 250 тис. грн, довгострокові зобов'язання — 20 тис. грн. Сума поточних зобов'язань складатиме:

- а) 50 тис. грн;
- б) 10 тис. грн;
- в) 30 тис. грн;
- г) 25 тис. грн.

8. При розрахунку валового прибутку не використовуються показники:

- а) собівартість реалізованої продукції;

- б) доходи від участі в капіталі;
- в) інші витрати від операційної діяльності;
- г) фінансові витрати;
- д) чистий вииторг від реалізації продукції;
- е) адміністративні витрати.

9. При розрахунку прибутку від операційної діяльності використовуються показники:

- а) адміністративні витрати;
- б) чистий вииторг від реалізації продукції;
- в) втрати від участі в капіталі;
- г) інші фінансові доходи;
- д) витрати на збут;
- е) інші доходи від звичайної діяльності;
- є) собівартість реалізованої продукції.

10. Доходи від реалізації виробничих запасів включаються в наступний вид доходів:

- а) вииторг від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
- б) фінансові доходи;
- в) інші доходи від операційної діяльності.

11. До витрат від операційної діяльності не належать:

- а) втрати від інвестування в дочірні, спільні й асоційовані підприємства;
- б) визнані економічні санкції;
- в) витрати на збут;
- г) списання необоротних активів;
- д) собівартість реалізованих виробничих запасів;
- е) адміністративні витрати.

12. До грошових потоків від операційної діяльності не належать:

- а) надходження коштів від реалізації продукції;
- б) виплата дивідендів;
- в) сплата штрафів та інших економічних санкцій;
- г) надходження від реалізації основних фондів;
- д) виплата заробітної платні;
- е) одержання відсотків за депозитами;
- є) виплата процентів за кредитом.

13. Виплата заробітної платні належать до наступного:

- а) відтоку коштів у результаті операційної діяльності;
- б) відтоку коштів у результаті фінансової діяльності;

в) відтоку коштів у результаті інвестиційної діяльності.

14. У формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» не міститься наступна інформація:

- а) сума забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- б) розшифровка кредиторської заборгованості за термінами виникнення;
- в) розшифровка доходів і витрат від інвестиційної діяльності;
- г) середньорічна кількість простих акцій;
- д) вартість основних засобів, що були введені в експлуатацію;
- е) усі відповіді помилкові.

15. Яке співвідношення темпів зростання прибутку $T_{з.п}$, виторгу $T_{з.в}$, власного капіталу $T_{з.в.к.}$ й активів $T_{з.а}$ вважається оптимальним?

- а) $T_{з.в} > T_{з.п} > T_{з.а} > T_{з.в.к.}$;
- б) $T_{з.п} > T_{з.в} > T_{з.в.к.} > T_{з.а}$;
- в) $T_{з.п} > T_{з.а} > T_{з.в.к.} > T_{з.в}$;
- г) усі відповіді помилкові.

16. Темпи росту виторгу від реалізації склали 115 %, темпи зростання активів – 124 %, темпи зростання прибутку – 127%. Як змінилася за звітний період рентабельність активів, рентабельність продажів і оборотність активів?

- а) усі показники виростили;
- б) усі показники скоротилися;
- в) рентабельність активів і продажів виростила, відбулося вповільнення оборотності;
- г) рентабельність активів і продажів скоротилася, відбулося прискорення оборотності;
- д) рентабельність продажів виростила, рентабельність активів скоротилася, відбулося прискорення оборотності;
- е) усі відповіді помилкові?

17. Яке співвідношення темпів зміни показників відповідає ситуації, при якій відбувається прискорення оборотності активів і власного капіталу при одночасному зниженні рентабельності продажів, активів і власного капіталу?

- а) $T_{з.п} > T_{з.а} > T_{з.в.к.} > T_{з.в}$;
- б) $T_{з.в} > T_{з.п} > T_{з.а} > T_{з.в.к.}$;
- в) $T_{з.в} > T_{з.а} > T_{з.в.к.} > T_{з.п}$;
- г) всі відповіді помилкові.

ТЕСТ 2

Управління персоналом як складова управлінської діагностики

1. Сукупність постійних працівників, що мають необхідну професійну підготовку та певний досвід практичної діяльності – це:

- а) трудовий колектив;
- б) персонал підприємства;
- в) кадри підприємства;
- г) трудовий потенціал.

2. З метою характеристики соціальних і моральних потреб працівників підприємства, їхніх особливих цілей та економічних інтересів використовують термін:

- а) трудові ресурси;
- б) трудовий колектив;
- в) кадри підприємства;
- г) трудовий потенціал.

3. За характером участі в господарській діяльності підприємства персонал ділиться на:

- а) виробничий і невиробничий;
- б) робітників, службовців, спеціалістів, керівників;
- в) висококваліфікований, кваліфікований, малокваліфікований, некваліфікований;
- г) усі відповіді правильні.

4. Які із зазначених категорій працівників не належать до виробничого персоналу:

- а) працівники дитячого саду та бази відпочинку;
- б) робітники інструментального цеху;
- в) робітники транспортного цеху;
- г) працівники складу заводу.

5. До категорії «службовець» належать працівники, що:

- а) займаються інженерно-технічними, економічними й іншими роботами;
- б) зайняті безпосередньо в процесі виробництва та надання матеріальних благ;
- в) здійснюють підготовку й оформлення документації, облік і контроль, господарське обслуговування;
- г) обіймають посади керівників структурних підрозділів підприємства.

6. До якої категорії персоналу підприємства треба віднести економіста?

а) керівники; б) спеціалісти; в) службовці; г) робітники.

7. До основних робітників не належать:

а) наладчик карусельних верстатів;
б) токар-розточник механічного цеху;
в) робітниця відділу технічного контролю;
г) жодної правильної відповіді.

8. Кваліфікація – це:

а) вид трудової діяльності, здійснення якої потребує відповідних спеціальних знань;
б) вид трудової діяльності, здійснення якої потребує практичних навичок;
в) більш вузький різновид трудової діяльності в межах професії;
г) сукупність спеціальних знань і практичних навичок, що визначають ступінь підготовленості працівника до виконання професійних функцій обумовленої складності.

9. Вид трудової діяльності, здійснення якої вимагає відповідної підготовки, називається:

а) професією; б) спеціальністю;
в) кваліфікацією; г) категорією.

10. Чим відрізняється професія від спеціальності?

а) те саме;
б) спеціальність фіксує одну зі сторін професії;
в) професія фіксує одну зі сторін спеціальності.

11. Співвідношення кількості прийнятих працівників і середньооблікової їхньої чисельності характеризує коефіцієнт ... персоналу:

а) плінності;
б) прийому;
в) вибуття;
г) сталості.

12. Продуктивність праці характеризується:

а) обсягом випущеної продукції;
б) обсягом випущеної за одиницю часу продукції у розрахунку на одного працюючого;
в) кількістю продукції, що має бути виготовлена за одиницю часу;
г) жодної правильної відповіді.

13. Якими показниками визначається продуктивність праці?

а) виробітком і нормою часу;

- б) виробітком і трудомісткістю;
- в) трудомісткістю і фондоозброєністю праці;
- г) нормою чисельності і нормою часу;
- д) прибутком і рентабельністю.

14. Яке з понять характеризує виробіток?

- а) кількість продукції, вироблена в середньому на одному верстаті;
- б) вартість виробленої продукції, що припадає на одного середньооблікового працівника виробничого персоналу (робітника);
- в) час на виробництво запланованого обсягу продукції;
- г) номенклатура продукції, що випускається.

15. Трудомісткість виробництва – це:

- а) затрати робочого часу на одиницю продукції;
- б) обернений показник виробітку;
- в) чисельність працівників, що припадає на одиницю продукції;
- г) усе перелічене є правильним.

16. Планова трудомісткість окремого процесу:

- а) дорівнює сумі витрат робочого часу окремого робітника чи бригади на виготовлення одиниці продукції або виконання комплексу;
- б) визначається на основі показників нормативної трудомісткості;
- в) показує фактичні витрати робочого часу;
- г) правильні відповіді «б» й «в».

17. Методами виміру продуктивності праці, які використовуються на підприємствах, є:

- а) натуральний, вартісний, трудовий;
- б) продуктивний, непродуктивний;
- в) грошовий, виробничий, товарний;
- г) основний, допоміжний.

18. Який з показників є вартісним показником продуктивності праці:

- а) кількість зробленої продукції, що приходить на одного допоміжного робітника;
- б) витрати часу на виробництво одиниці продукції;
- в) вартість зробленої продукції, що приходить на одного середньооблікового працівника виробничого персоналу;
- г) вартість матеріалів, що припадає на одного робітника.

19. Який з показників є трудовим показником продуктивності праці?

- а) верстатозмінність;
- б) трудомісткість;
- в) матеріаломісткість;
- г) фондомісткість.

20. Якщо виробіток на одного працівника підприємства підвищиться, то трудомісткість:

- а) теж підвищиться; б) знизиться; в) залишиться незмінною;
- г) усе залежить від особливостей конкретного підприємства.

21. Якщо випуск продукції збільшиться, а кількість працівників підприємства залишається незмінною, то продуктивність праці:

- а) зростає; б) знижується; в) залишається без змін;
- г) між наведеними показниками не існує прямого зв'язку.

22. Рівень розвитку та ступінь використання засобів виробництва належать до... факторів підвищення продуктивності праці:

- а) техніко-технологічних; б) організаційних;
- в) соціально-економічних.

23. До внутрішньовиробничих резервів підвищення продуктивності праці не можна віднести:

- а) раціональне розміщення виробництва;
- б) ефективне використання знарядь праці;
- в) зниження витрат праці на виробництво одиниці продукції;
- г) жодної правильної відповіді.

24. Праця робітників вважається більш ефективною, якщо ці затрати забезпечують:

- а) найменший результат господарської діяльності;
- б) найбільший результат господарської діяльності;
- в) незмінний результат господарської діяльності;
- г) беззбитковість господарської діяльності.

25. Під час планування продуктивності праці на підприємстві використовуються такі методи планування праці:

- а) прямого і зворотного рахунку;
- б) пофакторний і багатофакторний;
- в) прямого рахунку і пофакторний;
- г) зворотного рахунку і пофакторний.

26. Нормування праці – це:

- а) забезпечення підприємства робочою силою та її правильний розподіл між робочими місцями;
- б) умови, в яких здійснюється процес праці;
- в) визначення максимально припустимого часу для виконання конкретної роботи або операції в умовах даного виробництва або мінімально припустимої кількості продукції, що виготовляється в одиницю часу;

г) система технічних, санітарно-гігієнічних і організаційних заходів із використання праці.

27. Який час не є елементом норми часу?

- а) час на простої у виробництві з вини працівника;
- б) час на обслуговування робочого місця;
- в) час на відпочинок і особисті потреби;
- г) допоміжний час.

28. Кількість продукції, яку повинен виробити робітник за одиницю часу, це:

- а) норма часу;
- б) норма виробітку;
- в) норма обслуговування;
- г) норма чисельності.

29. Оптимальну кількість обладнання, закріплену за робітником, характеризує норма:

- а) часу;
- б) виробітку;
- в) обслуговування;
- г) чисельності.

30. Для визначення чисельності працівників, зайнятих на роботах, які нормуються, не треба знати:

- а) планову кількість виробів;
- б) годинну норму виробітку одного працівника;
- в) дійсний фонд робочого часу одного середньооблікового працівника;
- г) середній коефіцієнт виконання норм на підприємстві;
- д) сумарну трудомісткість виробничої програми.

31. Для визначення чисельності обслуговуючого персоналу, праця якого не нормується, не треба знати:

- а) загальну чисельність одиниць устаткування, що обслуговується;
- б) кількість змін роботи устаткування;
- в) дійсний фонд робочого часу одного середньооблікового працівника;
- г) коефіцієнт облікового складу;
- д) норму обслуговування на одного працівника;

32. Укажіть, який з перерахованих методів не використовується під час планування чисельності промислово-виробничого персоналу підприємства:

- а) коригування базової чисельності;
- б) розрахунків на основі повної трудомісткості виготовлення продукції;
- в) підсумовування;
- г) розрахунків на основі норм оплати праці.

33. Підприємство створено та почало працювати з 21 січня, чисельність працюючих 210 осіб. Середньооблікова чисельність за січень дорівнює:
а) 21; б) 10; в) 75.

34. У звітному році обсяг випуску продукції складав 650 млн. грн, середньооблікова чисельність робітників – 150 осіб. У наступному році планується підвищити обсяг випуску продукції на 10 % та скоротити середньооблікову чисельність робітників на 5 %.

1) виробіток на одного робітника:

а) 8; б) 5; в) 14.

2) трудомісткість продукції:

а) 0,12; б) 0,08; в) 0,2.

35. Трудомісткість знизилася на 10 %, зростання виробітку становитиме (у %):

а) 10; б) 11,1; в) 9,1.

36. Якщо норма виробітку збільшиться на 10 %, то норма часу зменшиться на (у %):

а) 8,5; б) 5,2; в) 9,1.

37. Планова трудомісткість робіт на рік складає 638 тис. н-год. Річний плановий фонд робочого часу одного робітника – 230 днів, а коефіцієнт виконання норм виробітку – 1,02. Підприємство працює в одну зміну, тривалість робочої зміни 8 годин. Облікова чисельність робітників (чоловік):

а) 209; б) 132; в) 147; г) 340.

38. У цеху встановлено 15 одиниць устаткування, норма обслуговування – 5 одиниць устаткування на одного наладчика. Підприємство працює безперервно у три зміни. Плановий фонд робочого часу на одного робітника – 230 днів у році. Облікова чисельність робітників складатиме (чоловік):

а) 9; б) 3; в) 14; г) 5.

ТЕСТ 3

Діагностика виробничого потенціалу підприємства

1. Оборотні кошти підприємства – це:

а) гроші в касі підприємства, на розрахункових і валютних рахунках, у розрахунках;

б) кошти, авансовані у виробничі оборотні фонди та фонди обігу;

в) оборотні активи;

г) предмети праці.

2. Оборотні виробничі фонди – це:

а) оборотні кошти у виробництві;

б) оборотні кошти у виробництві та готовій продукції;

в) оборотні кошти у виробничих запасах;

г) оборотні кошти у виробничих запасах та у виробництві.

3. Яка частина оборотних коштів обслуговує сферу обігу?

а) готова продукція на складі;

б) готова продукція, грошові кошти й кошти в розрахунках;

в) кошти на рахунках у банках і касі, у розрахунках, дебіторська заборгованість;

г) готова продукція, що відвантажена.

4. Принципи організації оборотних коштів – це:

а) самостійність у розпорядженні та управлінні оборотними коштами;

б) визначення планової потреби в оборотних коштах та їхнє розміщення за окремими елементами й підрозділами;

в) коригування розрахункових і чинних нормативів з урахуванням вимог господарювання, що постійно змінюються;

г) наявність раціональної системи фінансування оборотних коштів;

д) контроль за раціональним розміщенням і використанням оборотних коштів.

5. Відповідно до чого здійснюється планування оборотних коштів?

а) до кошторисів витрат на виробництво і невиробничі потреби;

б) до виробничої програми;

в) до бізнес-плану;

г) до обсягу реалізації продукції.

6. Які оборотні фонди треба віднести до нормованих?

а) оборотні виробничі фонди;

б) виробничі запаси;

в) фонди обігу;

г) оборотні виробничі фонди й готову продукцію.

7. За допомогою яких показників можна визначити потребу підприємства в сировині, матеріалах, покупних напівфабрикатах?

а) одноденних витрат конкретних видів сировини, матеріалів, розрахованих за виробничою собівартістю IV кв. планового року;

б) собівартості одиниці продукції;

- в) норм запасу в днях конкретних видів сировини, матеріалів;
- г) обсягу реалізації продукції в плановому році.

8. *За допомогою яких показників можна визначити потребу підприємства в оборотних коштах у незавершеному виробництві?*

- а) тривалість виробничого циклу;
- б) кількість продукції, що випускається;
- в) одноденні витрати в незавершеному виробництві за планом IV кв. за виробничою собівартістю;
- г) коефіцієнт зростання витрат.

9. *Які показники необхідні для нормування оборотних коштів у запасах готової продукції?*

- а) норма запасу оборотних коштів щодо готової продукції;
- б) одноденний випуск продукції в IV кв. планового року за виробничою собівартістю;
- в) середні залишки оборотних коштів на початок планового року;
- г) випуск товарної продукції в плановому році.

10. *Які показники треба використовувати, визначаючи потребу в оборотних коштах економічним методом?*

- а) середні залишки оборотних коштів на початок планового року;
- б) зміни в обсязі виробництва продукції;
- в) розмір «виробничого» нормативу на початок планового року;
- г) розмір «невиробничого» нормативу на початок планового року.

11. *Які джерела формування оборотних коштів можна віднести до власних і притриманих до них?*

- а) сума статутного капіталу;
- б) кредиторська прострочена заборгованість;
- в) сума статутного капіталу, що зменшена на суму залишкової вартості основних фондів і збільшена на суму нерозподіленого прибутку;
- г) сума сталих пасивів.

12. *Яким чином визначається стан оборотних коштів?*

- а) наявністю оборотних коштів на певну дату;
- б) порівнянням фактичної наявності оборотних коштів з нормативом;
- в) порівнянням фактичної наявності оборотних коштів на певні дати;
- г) браком власних оборотних коштів;
- д) надлишком власних оборотних коштів.

13. *Показники ефективності використання оборотних коштів – це:*

- а) фондвіддача;

- б) коефіцієнт обертання;
- в) коефіцієнт ефективності;
- г) коефіцієнт завантаження.

14. До яких наслідків веде прискорення обертання оборотних коштів?

- а) до абсолютного їх вивільнення з обороту;
- б) до відносного їх вивільнення з обороту;
- в) до зростання імобілізації оборотних коштів;
- г) до збільшення обсягів позичкового і залученого капіталу.

15. Які напрями розміщення оборотних коштів можна віднести до високоліквідних активів?

- а) матеріальні оборотні активи;
- б) цінні папери;
- в) товари відвантажені;
- г) дебіторська заборгованість;
- д) гроші на банківських рахунках і в касі підприємства.

16. Які напрями розміщення оборотних коштів можна віднести до середньоліквідних активів?

- а) товари відвантажені;
- б) матеріальні оборотні кошти;
- в) дебіторська заборгованість;
- г) цінні папери;
- д) гроші на банківських рахунках і в касі підприємства.

17. Які напрями розміщення оборотних коштів можна віднести до низько ліквідних активів?

- а) дебіторська заборгованість;
- б) гроші на банківських рахунках і в касі підприємства;
- в) товари відвантажені;
- г) цінні папери;
- д) матеріальні оборотні засоби.

18. Які показники можна вважати найприйнятнішими для визначення впливу розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства?

- а) коефіцієнт автономії (забезпечення власними коштами);
- б) показник витрат на 1 грн реалізованої продукції;
- в) коефіцієнт покриття;
- г) рентабельність оборотних коштів;
- д) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- е) коефіцієнт платоспроможності;

- є) питома вага виробничих оборотних фондів у загальній вартості;
- ж) рівень інфляції;
- з) коефіцієнт кредитоспроможності;
- и) брак власних оборотних коштів;
- і) надлишок власних оборотних коштів.

ТЕСТ 4

Порівняльна діагностика конкурентоспроможності підприємств-суперників

1. Продукцією на транспорті є:

- а) переміщення вантажів;
- б) маса вантажу;
- в) обсяг вантажу;
- г) склад вантажу.

2. До особливостей транспортної продукції не належить:

- а) чітко виражена речова форма;
- б) неможливість зберігання і нагромадження;
- в) прив'язаність до певного місця;
- г) втілення у додаткових витратах, пов'язаних із процесом переміщення.

3. Найвищою здатністю доставляти вантаж у задану точку території «від дверей до дверей» володіє транспорт:

- а) автомобільний;
- б) залізничний;
- в) повітряний;
- г) трубопровідний;
- д) водний.

4. Забезпечує найнижчу вартість перевезення транспорт:

- а) автомобільний;
- б) залізничний;
- в) повітряний;
- г) трубопровідний;
- д) водний.

5. Забезпечує найбільшу швидкість доставки:

- а) автомобільний;
- б) залізничний;
- в) повітряний;

- г) трубопровідний;
- д) водний.

6. До переваг залізничного транспорту не належать:

- а) висока провізна і пропускна здатність;
- б) висока регулярність перевезень;
- в) висока швидкість доставки на великі відстані;
- г) висока доступність до кінцевих споживачів.

7. До недоліків морського транспорту не належить:

- а) низька швидкість доставки;
- б) жорсткі вимоги до упакування;
- в) висока собівартість перевезень на далекі відстані;
- г) мала частота відправлень.

8. Не є перевагою автомобільного транспорту:

- а) маневреність і гнучкість;
- б) висока швидкість доставки вантажу;
- в) висока доступність;
- г) висока продуктивність.

9. Автомобільний транспорт найбільш ефективний на відстанях:

- а) до 300 км;
- б) від 300 до 400 км;
- в) від 400 км до 500 км;
- г) понад 500 км.

10. Недоліком повітряного транспорту є:

- а) невисока швидкість доставки;
- б) висока собівартість перевезень;
- в) низьке збереження вантажів;
- г) низька надійність доставки.

11. Сфера застосування трубопровідного транспорту:

- а) обмежена відстанню;
- б) обмежена видами транспортних вантажів;
- в) обмежена погодними умовами;
- г) не обмежена.

12. Фактори, які впливають на вибір транспорту:

- а) час доставки;
- б) вартість перевезення;
- в) частота відправлень;
- г) % природного зменшення вантажу;

д) усі відповіді правильні.

13. Масові вантажі ефективно перевозити видом транспорту:

- а) повітряним;
- б) морським;
- в) річковим;
- г) автомобільним;
- д) залізничним;
- е) трубопровідним;
- є) усі відповіді правильні.

14. При рості цін на нафтопродукти:

- а) зменшуються сфери застосування автотранспорту;
- б) розширюються сфери застосування для залізниці;
- в) розширюються сфери застосування для водного транспорту;
- г) зменшуються сфери застосування для повітряного;
- д) слід зачекати, доки упадуть ціни.

15. При виборі транспортного засобу варто скористатися порадами Майкла Джонсона і врахувати такі чинники:

- а) ціноутворення, обладнання, здійснення перевезень, маркетингову діяльність, географічну територію;
- б) фінансову стабільність, втрати та пошкодження, складання транспортної накладної, обслуговування клієнтів;
- в) витрати на перевезення, на матеріально-технічні запаси в дорозі, на оброблення замовлення, на матеріально-технічні запаси у використанні.

16. Чинники, від яких залежить розмір оплати за перевезення вантажів залізницею:

- а) вид відправки, швидкість перевезення, відстань транспортування, маса вантажу;
- б) вид відправки, швидкість перевезення, відстань транспортування, маса вантажу, тип вагона, власник рухомого складу;
- в) швидкість перевезення, відстань транспортування, маса вантажу.

17. Тарифи на перевезення вантажів у місцевому сполученні на залізничному транспорті встановлюються:

- а) Міністерством транспорту;
- б) УЗ за погодження з Мінтрансом;
- в) Кабінетом Міністрів за поданням УЗ;
- г) начальником залізниці.

ТЕСТ 5

Діагностика фінансових результатів діяльності підприємства

1. До внутрішніх джерел фінансових ресурсів не належать:

- а) прибуток;
- б) додаткова емісія акцій;
- в) довгострокові кредити й позики;
- г) амортизація;
- д) короткострокові кредити й позики.

2. Чи правильне твердження: «Прибуток є єдиним внутрішнім джерелом фінансових ресурсів»?

- а) так;
- б) ні.

3. Оборотний (робочий) капітал підприємства прирівнюється власним оборотним коштам, якщо:

- а) підприємство має довгострокові зобов'язання;
- б) підприємство не має довгострокових зобов'язань;
- в) підприємство не має короткострокових кредитів банку.

4. Оборотний (робочий) капітал можна розрахувати за формулами:

- а) Оборотні активи – Поточні зобов'язання;
- б) Власний капітал + Довгострокові зобов'язання – Необоротні активи;
- в) Власні оборотні кошти + Довгострокові зобов'язання;
- г) всі відповіді правильні.

5. Який з перерахованих показників не характеризує структуру капіталу:

- а) коефіцієнт автономії;
- б) коефіцієнт маневреності;
- в) коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів;
- г) коефіцієнт фінансової залежності.

6. Коефіцієнт автономії характеризує:

- а) частку майна виробничого призначення в сукупних активах;
- б) частку власного капіталу у валюті балансу;
- в) ступінь мобільності власного капіталу.

7. Коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує:

- а) частку майна виробничого призначення в сукупних активах;
- б) частку власного капіталу у валюті балансу;
- в) ступінь мобільності власного капіталу;
- г) усі відповіді не правильні.

8. *Наявність власних оборотних коштів свідчить про таке:*

- а) перевищенні власного капіталу над необоротними активами;
- б) перевищенні власного капіталу над позиковими коштами;
- в) перевищенні необоротних активів над власним капіталом.

9. *Коефіцієнт автономії розраховується за формулою:*

- а) Поточні активи / Короткострокові зобов'язання;
- б) Власні оборотні кошти / Власний капітал;
- в) Власний капітал / Валюта балансу;
- г) (Основні кошти + запаси) / Валюта балансу;
- д) Грошові активи / Короткострокові зобов'язання.

10. *Коефіцієнт маневреності власних коштів розраховується за формулою:*

- а) Поточні активи / Короткострокові зобов'язання;
- б) Власні оборотні кошти / Власний капітал;
- в) Власний капітал / Валюта балансу;
- г) (Основні кошти + запаси) / Валюта балансу;
- д) Грошові активи / Короткострокові зобов'язання.

11. *За формулою Власний капітал / Валюта балансу розраховується:*

- а) коефіцієнт поточної ліквідності;
- б) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- в) коефіцієнт вартості майна виробничого призначення;
- г) коефіцієнт маневреності власних коштів;
- д) усі відповіді не правильні.

12. *Якщо вартість сукупних активів виросте на 10 %, а сума власного капіталу виросте на 15 %, значення коефіцієнта автономії:*

- а) не зміниться;
- б) виросте;
- в) скоротиться.

13. *Відомі наступні дані: валюта балансу – 100 тис. грн, оборотні активи – 40 тис. грн, коефіцієнт автономії – 0,8. Сума власних оборотних коштів буде дорівнювати:*

- а) 40 тис. грн; б) 20 тис. грн; в) 80 тис. грн; г) 50 тис. грн.

14. *Відомі наступні дані: валюта балансу – 100 тис. грн, довгострокові зобов'язання – 10 тис. грн, коефіцієнт автономії – 0,7, коефіцієнт поточної ліквідності – 2. Сума власних оборотних коштів буде дорівнювати:*

- а) 40 тис. грн; б) 20 тис. грн; в) 10 тис. грн; г) 50 тис. грн.

15. Відомі наступні дані: валюта балансу – 100 тис. грн, коефіцієнт автономії – 0,8, коефіцієнт маневреності власних коштів – 0,25. Вартість необоротних активів складе:

а) 40 тис. грн; б) 20 тис. грн; в) 60 тис. грн; г) 50 тис. грн.

16. Відомі наступні дані: валюта балансу – 100 тис. грн, оборотні активи – 40 тис. грн, коефіцієнт автономії – 0,8. Коефіцієнт маневреності власних коштів складе:

а) 0,2; б) 0,25; в) 0,5; г) 0,8.

17. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів — 1, валюта балансу – 100 тис. грн, необоротні активи – 40 тис. грн. Сума власних оборотних коштів складе:

а) 50 тис. грн; б) 70 тис. грн; в) 10 тис. грн; г) 100 тис. грн.

18. До ознак фінансової стабільності підприємства належать:

- а) перевищення вартості необоротних активів над сумою власного капіталу;
- б) використання заборгованості по розрахунках з бюджетом як джерело фінансування запасів;
- в) перевищення власного капіталу над сумою позикових коштів;
- г) фінансування запасів із власних оборотних коштів;
- д) перевищення суми власного капіталу над вартістю необоротних активів;
- е) усі відповіді помилкові.

19. Відомі наступні дані з балансу підприємства: необоротні активи – 200 тис. грн, оборотні активи – 100 тис. грн, власний капітал – 180 тис. грн, позикові кошти – 120 тис. грн. Який висновок можна зробити про фінансову стабільність підприємства?

- а) підприємство фінансово стійке за всіма критеріями;
- б) підприємство має задовільну структуру капіталу, але відчутний недолік власних оборотних коштів;
- в) підприємство має достатній обсяг власних оборотних коштів, але структура капіталу незадовільна;
- г) усі відповіді помилкові.

20. До економічно обґрунтованих джерел формування запасів не належать:

- а) власні оборотні кошти;
- б) товарний кредит постачальників;
- в) заборгованість по оплаті праці;
- г) заборгованість по розрахунках із бюджетом;

д) короткострокові кредити банку.

21. Як можна охарактеризувати фінансову стабільність підприємства, якщо сума власних оборотних коштів перевищує вартість запасів?

а) нормальна;

б) нестійкий фінансовий стан;

в) кризова;

г) абсолютна.

4. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

4.1. Контрольні заходи

Контрольні заходи, які дозволяють оцінити рівень знань студентів по курсу, поділяються на поточні та підсумкові.

У поточному порядку знання оцінюються в процесі виконання теоретичних і розрахункових контрольних завдань і тестування у формі опитування або письмово.

Поточні контрольні заходи проводяться наприкінці вивчення тем курсу згідно з тематичним планом навчальної дисципліни залежно від обсягу вивченого матеріалу. Перелік запитань і задач визначається змістом лекційного курсу та виконаними практичними завданнями.

Періодичність і складність поточних контрольних заходів обирається викладачем. Можливо систематичне проведення опитування, надання коротких письмових відповідей або тестування на початку кожного практичного заняття протягом 5 – 10 хвилин за матеріалом, вивченим на попередньому занятті. Або періодичне, більш глибоке розкриття за відносно ширшим переліком завдань, що охоплює матеріали декількох

занять, змісту окремих аспектів економічної діагностики транспортної галузі три-чотири рази у семестрі.

Якість засвоєння навчального матеріалу дисципліни в цілому визначається за підсумком виконання контрольної роботи, при проведенні заліку з курсу.

Контрольна робота виконується студентами безвідривної форми навчання у письмовій формі згідно з другим розділом даних методичних вказівок.

Залік із дисципліни проводиться в усній формі. Студенти отримують комплексне завдання, яке містить теоретичні питання з курсу та розрахункові завдання. Питання побудовані так, що дозволяє викладачеві оцінити знання із загальних економічних проблем функціонування і розвитку транспорту та особливостях господарювання залізниць. Задачі дозволяють оцінити рівень надбання навичок прикладної роботи та побудовані на основі розрахункових матеріалів практичних занять.

Після отримання завдання студентові надається 20 хвилин на підготовку за теоретичними питаннями та вирішення задачі. Після підготовки проводиться співбесіда з екзаменатором, протягом якої викладач може задавати додаткові питання. Якість підготовки оцінюється за системою «зараховано» та «не зараховано».

4.2. Система поточного і підсумкового контролю знань

Розподіл балів з модулів та їх елементів

Тижні	Модуль та його елементи	Кількість балів	
		Мінімальна	Максимальна
	Змістовий модуль I. Теорія економічного аналізу		
1	Фронтальне усне опитування	0	5
2	Вибіркове усне опитування	0	2,5
3	Тестування	1	5
4	Письмова контрольна робота № 1	1	5
5	Модульна письмова контрольна робота № 1	1	5
6	Індивідуальні заняття	0	7
	Всього	3,5	29,5

	Змістовий модуль II. Аналіз показників діяльності підприємства		
1	Фронтальне усне опитування	0	5
2	Вибіркове усне опитування	0	2,5
3	Тестування	1	5
4	Письмова контрольна робота № 2	1	5
5	Модульна письмова контрольна робота № 2	1	5
6	Індивідуальні заняття	0	8
7	Написання та захист рефератів	0	10
	Всього	4,5	40,5
	Залік	0	30
	Разом	10	100

4.3. Порядок і критерії оцінювання знань студентів

4.3.1. Поточне оцінювання знань студентів

1. Метою та завданням поточного контролю є визначення рівня засвоєння матеріалу студентами для корекції їхньої навчальної роботи в разі потреби, а також накопичування балів рейтингу студента з дисципліни.

2. Засоби поточного контролю вивчення дисципліни: опитування на заняттях; перевірка підготовки до практичних занять; перевірка виконання модульних контрольних робіт; розв'язування практичних завдань біля дошки; опитування в процесі індивідуально-консультативних занять для перевірки засвоєння матеріалу пропущених занять.

3. Об'єктами поточного контролю є: відповіді на заняттях, виконання модульних контрольних робіт, додаткові види робіт.

4.3.2. Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумковим контролем знань студентів з дисципліни за підсумками I і II модулів є залік.

Порядок проведення заліку.

Залік оцінюється в 30 балів за 100-бальною шкалою.

«Зараховано» – правильна відповідь, побудована на рівні самостійного мислення і творчого пошуку, розуміння студентом основних закономірностей виробничо-економічних процесів. Допускаються окремі значні помилки та неточності у висвітленні неосновних аспектів проблеми.

«Не зараховано» – неправильна відповідь на питання. Допущені значні помилки, що мають принципове значення в теоретичних визначеннях і практичному застосуванні. Незнання більшості понять і категорій економіки залізничного транспорту. Нерозуміння основних закономірностей розвитку підприємств транспорту в умовах ринкових відносин, спроможність аналізувати процеси ефективного використання виробничих курсів.

4.3.3. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни за семестр – це сума оцінок поточного та підсумкового контролю.

Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль, то йому виставляється як підсумкова та оцінка, яка отримана за результатами поточного контролю.

Система нарахування балів за видами навчальної роботи

Форма навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Бали	Кількість занять	Максимальна кількість балів
Аудиторна				
Лекції	Відвідування	1	30	15
Практичне, семінарське	Вибіркове усне опитування	2,5	2	5

заняття	Фронтальне усне опитування	5	2	10
Поточний контроль	Письмова контрольна робота	5	2	10
	Модульна контрольна робота	10	2	20
Кінцевий контроль	Залік	30	1	30
	Написання реферату	10	1	10
Разом				100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт із вивчення дисципліни

Нарахування додаткових балів	
1. Участь у наукових студентських гуртках кафедри економіки підприємства та конференціях	10
2. Виконання індивідуального завдання підвищеної складності	10
Разом за семестр	20

Система нарахування балів за реферат

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	відмінно	10 – 9
B C	добре	8 – 7
D E	задовільно	6 – 5
FX	незадовільно з можливістю повторного складання	4 – 3
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 2

Тематика контрольних робіт для студентів денної форми навчання

Форма контролю	Теми
	Змістовий модуль I.

КР № 1	Теоретико-методологічні основи економічної діагностики діяльності підприємства
	Діагностика конкурентного середовища підприємства
	Оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів
Модульний контроль № 1	Діагностика конкурентоспроможності підприємства
	Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства
КР № 2	Управлінська діагностика
	Діагностика майна і ринкова ціна підприємства
	Діагностика виробничого потенціалу підприємства
Модульний контроль № 2	Діагностика економічної безпеки підприємства
	Діагностика економічної культури підприємства

Рейтинг студента за дисципліною – сума балів за семестр, заокруглена до цілого балу.

60–100 – зараховано, 59 і менше – не зараховано.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бердинкова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 215 с.
2. Вовк А.А. Оценка эффективности транспортного производства и резервов ее роста: Монография. – М.: Крома, 2000. – 295 с.
3. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємств: Навчальний посібник. – К.: Кондор. 2004. – 180 с.
4. Галабурда В. Г. Маркетинг на транспорте. – М.: МИИТ, 1992. – 106 с.
5. Гончаров М. Ю. Системний факторний аналіз економічних процесів на транспорті. – К.: Логос, 1999. – 423 с.
6. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К: Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.
7. Економіка залізничного транспорту / За ред. Ю.Ф. Кулаєва. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 232 с.
8. Економіка транспорту: Навчальний посібник / За ред. В.Г. Коби. – К.: КДАВТБ КМУЦА, 1999. – 254 с.
8. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 110 с.

9. *Загорна Т. О.* Економічна діагностика: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
10. *Костенко Т. Д., Герасимов А. А., Рижиков В. С.* та ін. Економічна діагностика. Практикум. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 186 с.
11. *Костенко Т. Д., Підгора Є. О., Рижиков В. С., Панков В. А., Герасимов А. А., Ровенська В. В.* Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства/ Вид. 2-ге перероблене та доповнене: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
12. *Савицька Г. В.* Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2004. – 654 с.
13. *Швиданенко Г. О., Олексюк О. І.* Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 192 с.

Додаткова література

14. *Азоев Г. Л., Челенков А. П.* Конкурентные преимущества фирмы. – М.: Новости. 2000. – 256 с.
15. *Ансофф И.* Стратегическое управление / Под ред. Л. Евленко: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989.
16. *Глазов М. М.* Диагностика предприятий: новые решения. – СПб.: СПбУЭФ, 1997. – 122 с.
17. *Денисов А. Ю., Жданов С. А.* Экономическое управление предприятием и корпорацией. – М: Дело и Сервис, 2002. – 416 с.
18. *Дибб С., Симкин Л.* Практическое руководство по сегментированию рынка. – СПб.: Питер, 2001. – 240 с.
19. *Клейнер Г. Б. и др.* Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность. – М.: Экономика, 1997. – 288 с.
20. *Ковалев А. П.* Диагностика банкротства. – М.: Финстатинформ, 1995. – 96 с.
21. *Коласс Б.* Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учеб. пособие / Пер. с франц, под ред. проф. Я. В. Соколова. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 596 с.
22. *Коробов М. Я.* Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Знання, 2002. – 347 с.

23. *Костенко Т.Д., Герасимов А.А. та ін.* Економічна діагностика. Практикум: К.: Центр учбової літератури, 2007. – 186 с.
24. *Костенко Т. Д., Підгора Є. О. та ін.* Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
25. *Лившиц В. Н.* Системный анализ экономических процессов на транспорте. – М.: Транспорт, 1986. – 240 с.
26. *Макаренко М. В.* Основи управління економічними процесами на залізничному транспорті України: Монографія. – К.: КУЕТТ, 2003. – 466 с.
27. *Макаренко М. В., Гончаров Н. Е., Соколовская Н. С.* Издержки на железнодорожном транспорте: анализ и управление. – К.: ИКТП–Центр, 1999. – 206 с.
28. *Макаренко М. В.* Кратный справочник показателей эксплуатационной работы. – К.: Юникон-Пресс, 2001. – 154 с.
29. *Ньюстром Дж., Девис К.* Организационное поведение. – СПб.: Питер, 2000. – 245 с.
30. *Основы экономической безопасности (государство, регион. предприятие, личность) / Под ред. Е. А. Олейникова.* – М.: Интел-Синтез, 1997. – 288 с.
31. *Портер М.* Конкуренция. Учеб. пособие / Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2000. – 495 с.
32. *Портер М.* Стратегія конкуренції: Пер. з англ. – К.: Основи. 1997. – 390 с.
33. *Рапопорт Б. М.* Оптимизация управленческих решений. – М.: ТЕИС. 2001. – 264 с.
34. *Реформування бухгалтерського обліку на залізничному транспорті України: Офіційне видання / Наук. кер. М. В. Макаренко, Ю. М. Цветов; Виконавці Н. С. Соколовська, В. І. Труханова, Т. С. Рябчун та ін.* – К.: КУЕТТ, 2002. – 528 с.
35. *Системный анализ в управлении: Учебное пособие / В. С. Анорилатов, А. А. Емельянов, А. А. Кукушкин: Под ред. А. А. Емельянова.* – М.: Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
36. *Спивак В. А.* Корпоративная культура. – СПб.: Питер, 2001. – 352 с.
37. *Скотт М.* Факторы стоимости: Руководство для менеджеров по выявлению рычагов создания стоимости / Пер. с англ. – М.: Олимп-Бизнес, 2000. – 432 с.

38. *Стратегия* и тактика антикризисного управления фирмой / Под ред. А. П. Градова и Б. И. Кузина. – СПб.: Специальная литература, 1996. – 510 с.
39. *Теория* и практика антикризисного управления: Учеб. для вузов / Под ред. С. Г. Беляева, В. И. Кошкина. – М.: Закон и право, ЮНИТИ. 1996. – 469 с.
40. *Томпсон А., Стрикленд А.* Стратегический менеджмент: Искусство разработки и реализации стратегии: Учеб. для вузов / Пер. с англ. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
41. *Уолли К.* Ключевые показатели менеджмента / Пер с англ. – М.: Депо, 2000.
42. *Управление* современной компанией / Под ред. Б. Мильнера и Ф. Липсо. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 586 с.
43. *Шейн Э. Х.* Организационная культура и лидерство / Пер с англ. – СПб.: Питер, 2002. – 336 с.
44. *Шериньова З, Є., Оборська С. В.* Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.; 2004. – 720 с.
45. *Фатхутдинов Р. А.* Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА-М, 2000.
46. *Фатхутдинов Р. А.* Управленческие решения: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2001.
47. *Фомин Я. А.* Диагностика кризисного состояния предприятия: учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 349 с.
48. *Экономика* железнодорожного транспорта: Учеб для вузов ж.-д. трансп. / Под ред. Н. П. Терешинной, Б. М. Лapidуса, М. Ф. Трихункова. – М.: УМК МПС России, 2001. – 600 с.
49. *Экономика* железнодорожного транспорта / Под ред. В.А. Дмитриева. – М.: Транспорт, 1996. – 328 с.

Додаток

Зразок оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ**

Кафедра «Економіка підприємств транспорту»

РЕФЕРАТ /КОНТРОЛЬНА РОБОТА/

з дисципліни «Економічна діагностика підприємств транспорту»

Виконав студент групи _____

(прізвище, ініціали)

Шифр _____

Перевірів

(посада, наукове звання)

(прізвище, ініціали)

Київ – 2010

Навчально-методичне видання

Богомолова Надія Іванівна

Андрієнко Марія Михайлівна

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Методичні вказівки

до проведення практичних занять і самостійної роботи
для студентів спеціальності 8.050106 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання

Відповідальний за випуск:
М. М. Андрієнко

Головний редактор: О. В. Ємець
Верстка В. О. Полічева

Підписано до друку 09.12.09. р. Формат 60x84/16, папір – офсетний,
друк – на ризографі. Зам. № 366-09. Наклад 30.

Надруковано у Редакційно-видавничому центрі ДЕГУТ
Свідоцтво про реєстрацію Серія № 3079 від 27.12.07.
03049, м. Київ–49, вул. Миколи Лукашевича, 19